

Regiovisie Monitor 2021

regionale samenwerking
Jeugdhulp Haaglanden

Inhoud

1. Inleiding 3 →

2. Cijfers regionale jeugdhulp in beeld 5 →

3. Jeugdigen groeien zo thuis mogelijk op 22 →

4. Jeugdigen groeien duurzaam veilig op 32 →

5. Aanpak wachttijden 46 →

6. Onderwijs en jeugdhulp werken effectief samen 57 →

Conclusie 70 →

Afkortingen 71 →

1 Inleiding

Voor u ligt de eerste monitor van de Regiovisie Jeugdzorg Haaglanden 2021-2026. De gemeenten van de regio Haaglanden stelden deze visie begin 2022 vast. Het doel van deze gezamenlijke visie is om sturing te geven aan de transformatie van de jeugdzorg. Met de Jeugdwet als basis heeft de regio in overleg met jeugdhulpaanbieders, professionals, ouders en jongeren, samenwerkingsverbanden, beleidsmakers en lokale teams de volgende regionale ambities geformuleerd:

1. Versterken van het gewone opvoeden en opgroeien
2. Kinderen groeien zo thuis mogelijk op
3. Kinderen en jongeren krijgen tijdig de best passende hulp
4. Kinderen en jongeren groeien op in een duurzaam veilige situatie
5. Jeugdhulp en onderwijs werken effectief samen

Eerste versie van de jaarlijkse monitor

Bij het vaststellen van de Regiovisie Jeugdzorg 2021-2026 is afgesproken dat jaarlijks een monitor verschijnt die inzicht geeft in de behaalde resultaten per ambitie. Dit document is de eerste monitor naar aanleiding van deze regiovisie en gaat over het jaar 2021. Op 26 januari 2022 vond een bijeenkomst plaats over de Regiovisie voor raadsleden van de tien gemeenten in de regio Haaglanden. Daarin zijn kritieke prestatie indicatoren vastgesteld die jaarlijks uitgewerkt worden in de monitor. Dit zijn onder meer generieke indicatoren over aantallen jeugdigen, de in-, door- en uitstroom en duur van trajecten. Andere indicatoren zeggen vooral veel over de vijf ambities, zoals bijvoorbeeld over wachttijden of het aantal kinderen dat in een instelling verblijft. Met behulp van de vooraf bepaalde indicatoren is opgehaald hoe de ambities uitgewerkt worden in de praktijk en tot uitdrukking komen in de cijfers.

Het grootste deel van de data die de basis vormt van deze monitor is afkomstig uit het landelijke berichtenverkeer. Daarnaast zijn de jeugdhulp aanbieders en andere ketenpartners belangrijke bronnen. Ook zijn er gesprekken gevoerd met jongeren van JONG doet mee! en de Oudersraad.

Hoewel deze monitor een uitgebreid document is geworden, is het niet bedoeld om een volledig beeld te geven. Ook is er geen lokale duiding opgenomen. Dit wordt per gemeente in

de jaarlijkse cyclus van verantwoording meegenomen. Deze monitor geeft aanvullend een regionaal beeld. Het biedt een stand van zaken op onderdelen van de transformatie jeugdzorg in de regio Haaglanden. De hoofdstukken van deze monitor zijn ook onafhankelijk van elkaar te lezen. Hoewel er wel veel data aan deze monitor ten grondslag ligt, was nog niet alle relevante data op regionale schaal beschikbaar. Ook is nog niet op alle ambities uit de regiovisie de gewenste beweging al zichtbaar in cijfers uit te drukken. Dit zal de komende jaren meer vorm krijgen. De totstandkoming van deze monitor was een leerproces en leverde veel inzichten op voor volgende edities. Deze eerste monitor heeft ook uitdrukkelijk het doel om hierover met elkaar in gesprek te gaan.

Uitvoeringsplan 2022

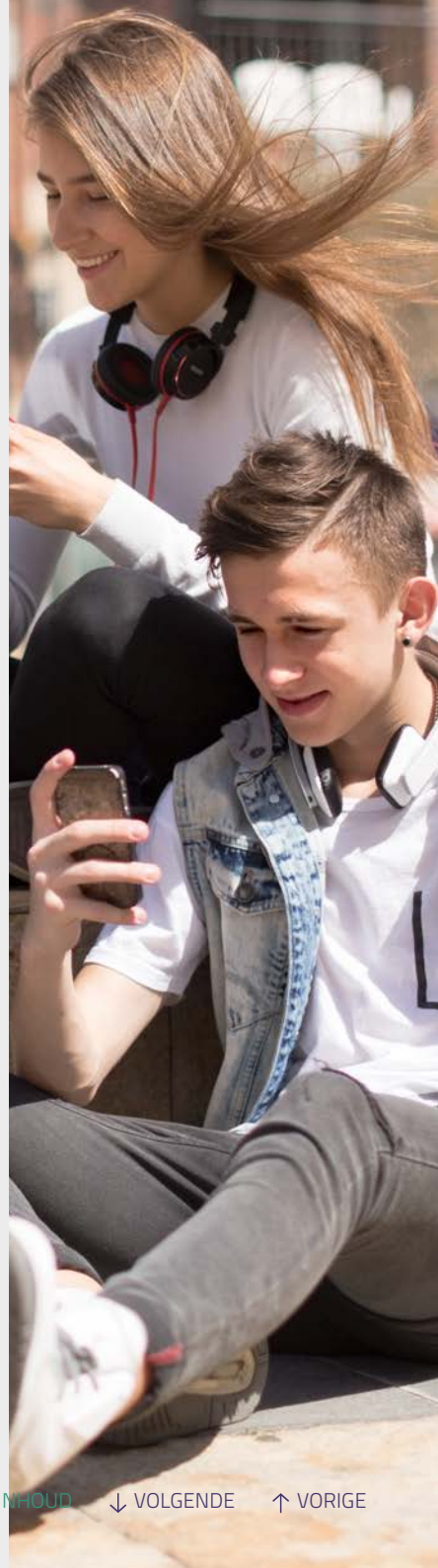
Om de grote lijnen en ambities te vertalen naar uitvoering (van 'denken naar doen'), is het Uitvoeringsplan 2022 Regiovisie Jeugdzorg[1] opgesteld. Hierin is verwoord hoe de regionale ambities uit de regiovisie in 2022 verder vorm krijgen.

Gebruikte terminologie

Deze monitor veronderstelt op sommige onderdelen inhoudelijke kennis. Ook worden er veel afkortingen gebruikt. Achterin deze monitor is een overzicht opgenomen van de meest voorkomende afkortingen. Voor de leesbaarheid is achterin een overzicht opgenomen van de meest gebruikte afkortingen. Verder is nog een andere opmerking over gebruikte terminologie in deze monitor van belang. In de Jeugdwet gaat het consequent over de jeugdige en zijn of haar ouders. In de praktijk en ook in deze monitor worden naast het begrip jeugdige, ook de gangbare begrippen kind en jongere gebruikt. En gerelateerd aan het onderwijs gaat het ook over leerlingen en studenten (mbo). Hier is omwille van de leesbaarheid bewust voor gekozen.

Leeswijzer

Het tweede hoofdstuk bevat algemene cijfermatige inzichten op basis van vooraf bepaalde indicatoren voor de monitor. Dit hoofdstuk sluit af met een losse paragraaf over normaliseren. Het derde hoofdstuk gaat over zo thuis mogelijk opgroeien, gevolgd door hoofdstuk vier over het thema veiligheid. In het vijfde hoofdstuk komt de problematiek van wachttijden aan de orde. Het complexe veld van samenwerking onderwijs-jeugdhulp wordt daarna geschetst in het zesde hoofdstuk. De monitor eindigt met een korte conclusie en een toelichting op de meest voorkomende afkortingen.

1. Uitvoeringsplan 2022 Regiovisie Jeugdzorg

2 Cijfers regionale jeugdhulp in beeld

In dit algemene hoofdstuk schetsen we een overkoepelend beeld van de ontwikkeling van de jeugdhulp. Dat doen we aan de hand van de trends op een aantal indicatoren die voor de regiovisie monitor zijn vastgesteld met de gemeenteraden. Sommige indicatoren komen, meer in detail, nog terug in andere hoofdstukken.

Het algemene beeld dat ontstaat uit de trends in het aantal jeugdigen dat jeugdhulp ontvangt en de kosten per cliënt, is dat de groei in de jeugdhulp niet meer zit in het aantal jeugdigen, maar in de intensiteit van de zorg die wordt verleend. Het aantal jeugdigen dat jeugdhulp ontvangt in de regio Haaglanden stabiliseert. Het percentage jeugdigen lag eerder boven het landelijk gemiddelde en is de afgelopen jaren naar het landelijk gemiddelde bewogen.

De kosten per cliënt per jaar zijn een indicatie voor de intensiteit van de hulp die verleend wordt. Deze stijgen jaarlijks. Een toename van de complexiteit van de problematiek en de wachtlijsten worden hierbij vaak als oorzaak genoemd. Meer onderzoek is nodig om dit goed te doorgronden.

"De groei zit in de intensiteit van de zorg die wordt verleend."

"Opvallend is dat de ontwikkeling van het aantal cliënten dat jeugdhulp ontvangt per gemeente verschilt."

Ontwikkeling van de vraag naar jeugdhulp

Aantal jeugdigen dat jeugdhulp ontvangt

In de regio Haaglanden ontvangen ieder jaar bijna 30.000 kinderen tweedelijns jeugdhulp. Dit aantal is na een flinke groei vanaf 2015, sinds 2019 gestabiliseerd. Onbekend is in welke mate de corona lockdowns hier invloed op hebben gehad en of we na corona een nieuwe stijging zullen gaan zien in de vraag naar jeugdhulp.

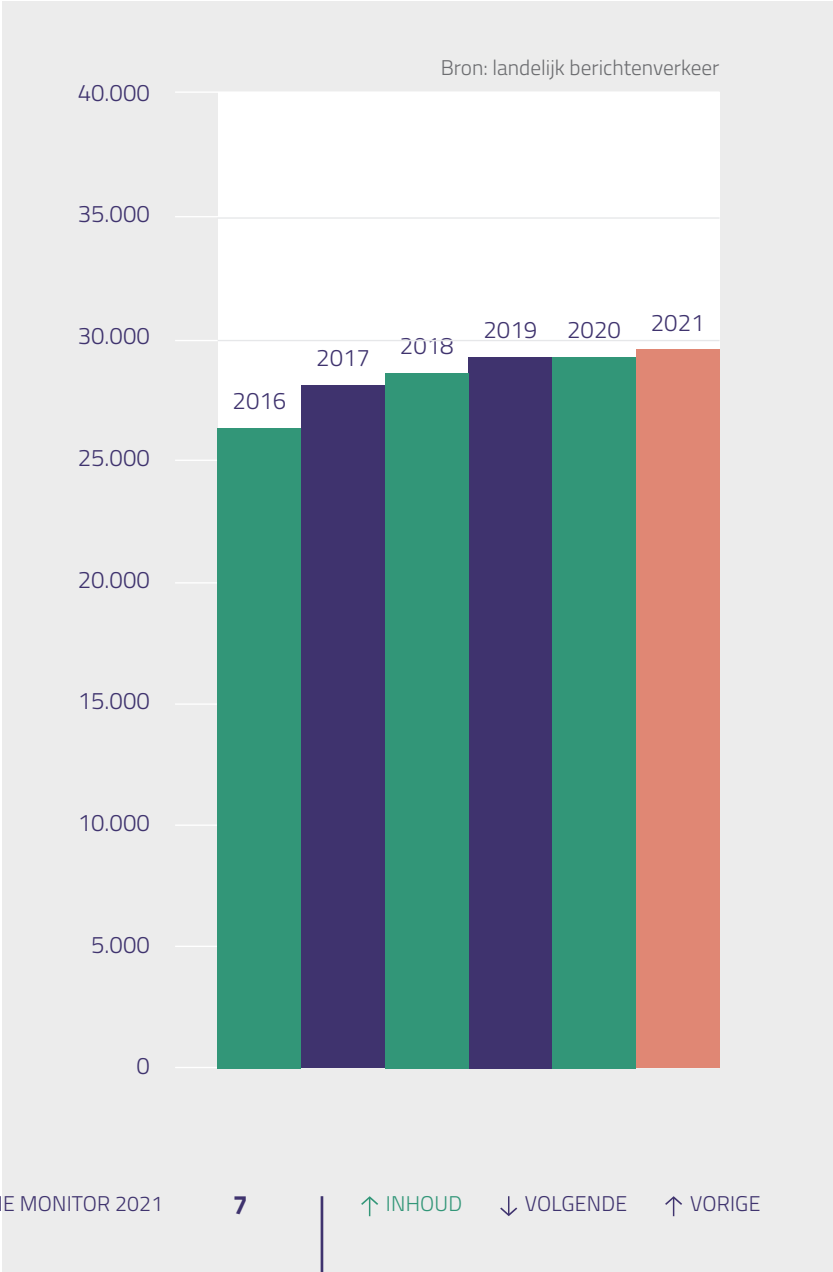
Als we inzoomen op de ontwikkeling per gemeente zien we hier en daar flinke verschillen. In totaal blijft het aantal cliënten ongeveer gelijk, maar bij sommige gemeenten zien we procentueel een flinke afname en bij andere juist een toename. In figuur 2 zijn de aantallen unieke cliënten per gemeente in 2019 op 100% gezet. Zo zijn de ontwikkelingen per gemeente onderling goed te vergelijken. Deze verschillen kunnen te maken hebben met de demografische ontwikkeling per gemeente of de wijze waarop de toegang is ingericht.

Percentage jeugdigen dat jeugdhulp ontvangt

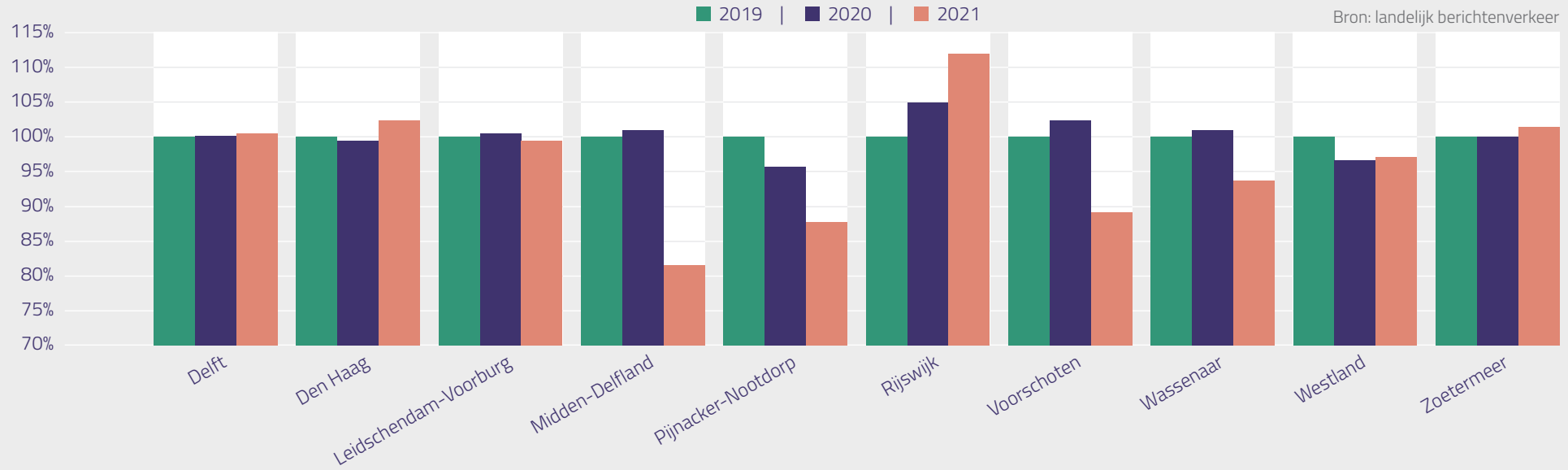
Landelijk daalt het percentage jeugdigen dat jeugdhulp ontvangt. In Haaglanden is deze trend ook zichtbaar. In Haaglanden was het percentage jeugdigen met jeugdhulp in 2019 nog 13,1%, in 2021 is dat gedaald naar 10,6%. Door deze daling komt Haaglanden bijna op het landelijk gemiddelde van 10,5% in 2021.

In vergelijking met een aantal regio's in de omgeving van Haaglanden zien we dat het percentage jongeren dat jeugdhulp ontvangt gemiddeld is. Met sommige regio's zien we grote verschillen. Een

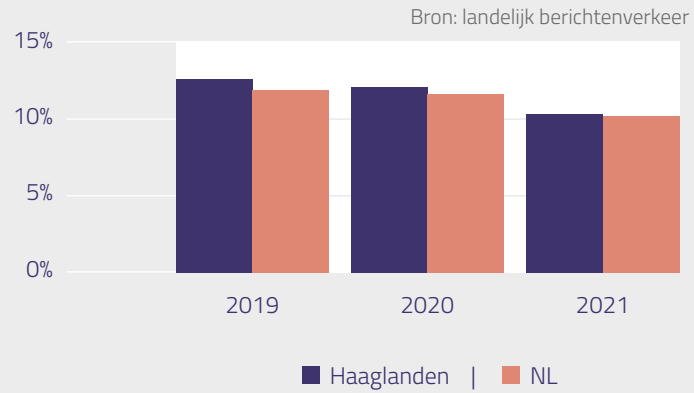
Figuur 1: Aantal cliënten in tweedelijns jeugdhulp

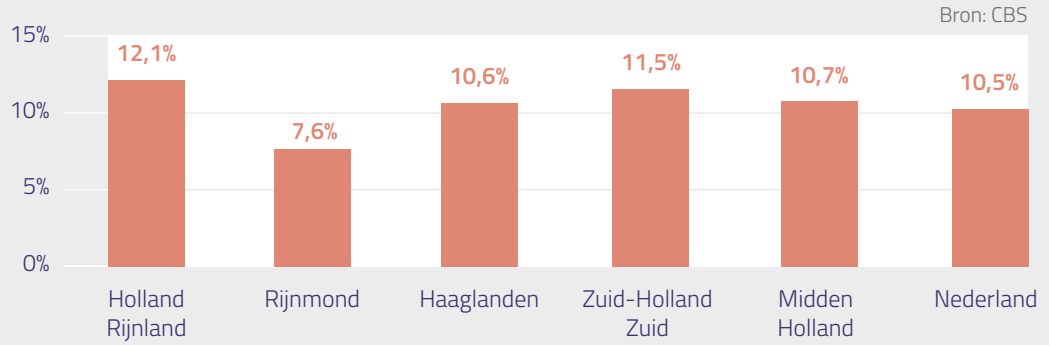
Figuur 2: Ontwikkeling aantal cliënten per gemeente

Figuur 3: Percentage jeugdigen dat jeugdhulp ontvangt

Figuur 4: Regionale vergelijking percentage jongeren met jeugdhulp

oorzaak voor deze verschillen kan, naast mogelijke verschillen in de vraag naar jeugdhulp, ook gevonden worden in de manier waarop de toegang is georganiseerd. Als er veel jeugdhulp door het lokale team wordt geboden zal dit percentage lager liggen.

Concluderend kunnen we stellen dat de vraag naar jeugdhulp in onze regio gemiddeld is.

In- uit- en doorstroom

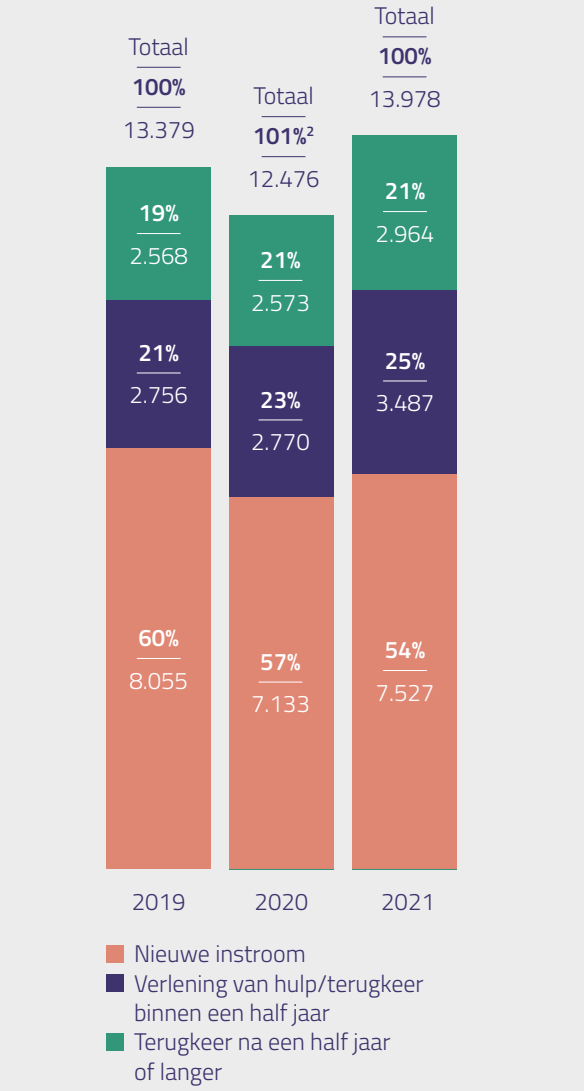
Het bieden van passende hulp is een belangrijk streven in de regiovisie Haaglanden. Onderdeel daarvan is dat jeugdhulp leidt tot een duurzame oplossing van problemen. Om een beeld te krijgen of en in hoeverre hulp in één keer goed wordt ingezet, is gekeken naar de instroom van nieuwe jeugdigen in de jeugdhulp per jaar. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen jeugdigen die voor het eerst jeugdhulp kregen, verlengingen of jeugdigen die na een afgesloten traject weer terugkeren in zorg.

In figuren 5 en 6 zijn de resultaten weergegeven. Een paar uitkomsten vallen hierbij op. Na een afname van de instroom in 2020, is deze in 2021 weer gestegen en iets boven het niveau van 2019 gekomen. Het is mogelijk dat de coronapandemie over de hele linie heeft geleid tot minder aanmeldingen in 2020.

Het aandeel jeugdigen dat voor het eerst gebruik maakt van jeugdhulp is in twee jaar gedaald van 60% naar 54% en ligt in

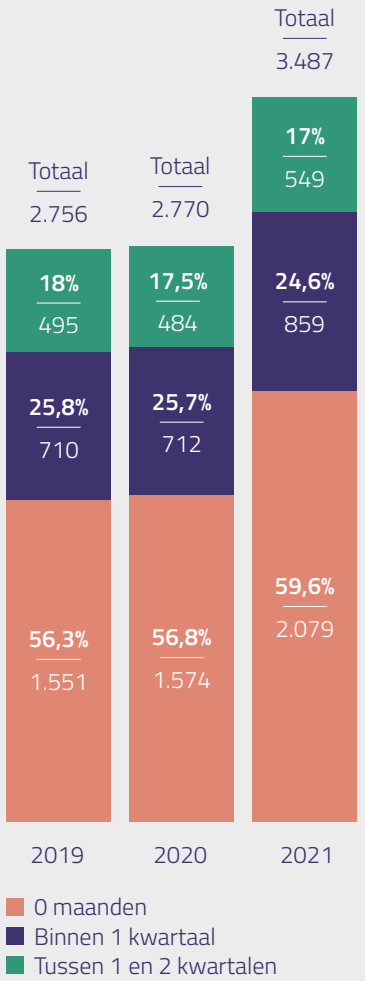
[2] Door afronding telt het totaal op tot 101%.

Figuur 5: Achtergrond instroom jeugdhulp per jaar

Bron: landelijk berichtenverkeer

Figuur 6: Terugkeer in jeugdhulp binnen 6 maanden

Bron: landelijk berichtenverkeer

2021 ook in absolute cijfers onder het niveau van 2019. Het aantal jeugdigen waarvan de hulp wordt verlengd of dat binnen een half jaar terugkeert is zowel relatief als absoluut toegenomen. Het is nog niet helemaal te duiden waardoor dit komt en of er sprake is van een trend. Mogelijk speelt mee dat gemeenten vaker maximaal één jaar hulp toewijzen, of spelen de wachttijden een rol.

Het aandeel jeugdigen dat na een half jaar of langer terugkeert in de jeugdhulp blijft relatief constant. Wel is het absolute aantal toegenomen. Vooral het aantal jeugdigen dat na 2 jaar terugkeert lijkt toegenomen. Dat kan echter een vertekening zijn. In 2021 kunnen we zes jaar terugkijken, terwijl we dat in 2019 nog maar vier jaar konden.

Het is de eerste keer dat we cijfers hebben over nieuwe instroom en terugkeer binnen en na een half jaar. Tijdens een ontwikkeltafel is met gemeenten en aanbieders gesproken over kinderen, jongeren en gezinnen die na een half jaar terugkeren in hulp. Hier kunnen verschillende oorzaken aan ten grondslag liggen:

- Er zijn andere problemen ontstaan. Bijvoorbeeld als een kind/jongere in een andere levensfase komt. Of door een ingrijpende gebeurtenis of verandering in de situatie in het gezin zoals een scheiding.
- De eerder ingezette hulp was niet passend genoeg. Er is niet de goede hulp ingezet en/of de hulp heeft onvoldoende geholpen. Bijvoorbeeld omdat niet integraal gekeken is of op te korte termijn.
- Er is sprake van een terugval.
- Een deel van de ouders is 'gehospitaliseerd' en doet herhaaldelijk een beroep op jeugdhulp.

Nader onderzoek is nodig naar de achtergronden van terugkeer om deze beter te duiden.

Uitval

We spreken van uitval als een behandeling voortijdig wordt afgesloten. Dit is één van de landelijke outcome criteria en zegt iets over het behalen van de doelen van de hulp.

Voor het eerste half jaar van 2021 is landelijk 13% van de trajecten voortijdig afgesloten. Haaglanden ligt daar met 18% boven[3].

Het is nu niet mogelijk om de achtergrond van deze indicator te duiden. Een analyse moet in samenhang met de andere outcome criteria, zoals cliënttevredenheid en doelrealisatie, worden gemaakt om de achtergronden te kunnen duiden. Er wordt in 2022 aan gewerkt om deze data te verzamelen zodat dit mogelijk wordt.

Ontwikkeling kosten per cliënt

Deze indicator wordt in meerdere hoofdstukken gebruikt om ontwikkelingen te illustreren. Het gaat hier altijd om de kosten per cliënt per jaar, niet te verwarren met de kosten voor een afgerond traject.

"Opvallend is een daling bij Jeugd- en opvoedhulp. Het aantal cliënten bij deze jeugdhulp vorm neemt iets toe, maar de kosten dalen."

[3] Bron: CBS

Kijkend naar de gemiddelde kosten van de jeugdhulp per cliënt per jaar is een stijgende trend zichtbaar. Waar het aantal cliënten stabiliseert, stijgen de jaarlijkse de kosten per cliënt. Deze stijging is deels te verklaren door de indexatie van de tarieven met gemiddeld 4%. Hiermee is niet de totale stijging te verklaren, er liggen dus nog andere oorzaken aan ten grondslag.

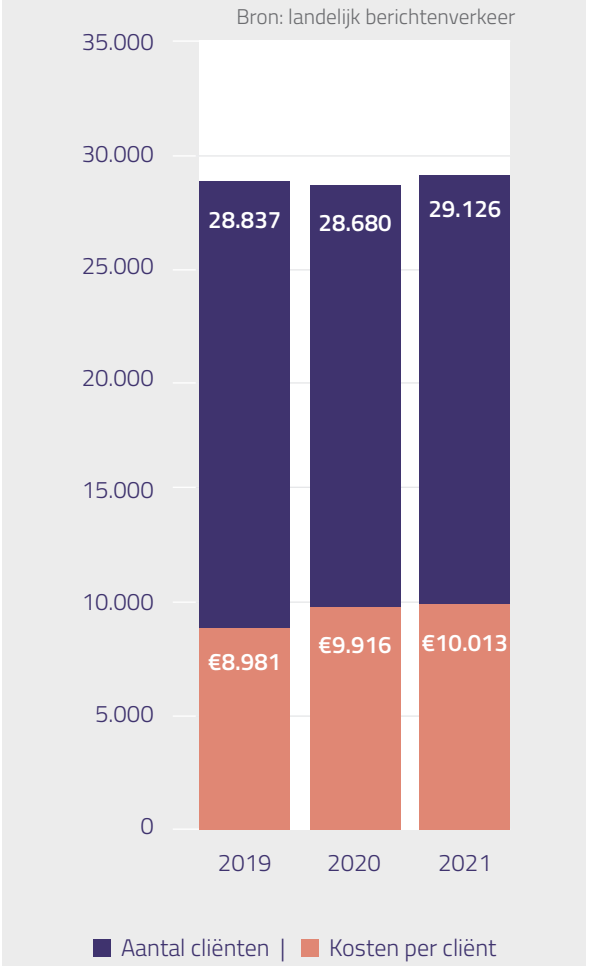
De kosten per cliënt ontwikkelen zich per soort jeugdhulp verschillend. De grootste stijging van de kosten per cliënt is zichtbaar bij de ambulante jeugdhulp, de jeugdhulp zonder verblijf. Hier zijn de kosten per cliënt tussen 2019 en 2021 met 18% gestegen, in combinatie met een toename van 4% van het aantal cliënten.

Binnen de ambulante jeugdhulp zijn de kosten per cliënt bij de jeugd-GGZ met 16% het hardst gestegen. Ook het aantal cliënten dat ambulante jeugd-GGZ ontving, is afgelopen drie jaar met 11% toegenomen. Deze jeugdhulp vorm is goed voor ongeveer 40% van de kosten binnen de ambulante hulp.

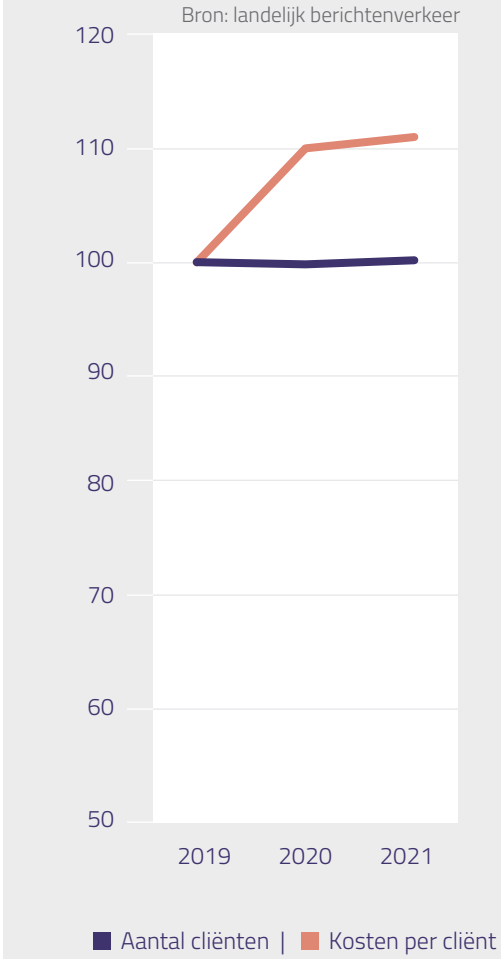
Een forse stijging is ook zichtbaar bij begeleiding, dagbehandeling en dagbesteding. De kosten per cliënt stijgen hier met 11% en het aantal cliënten neemt ook toe met 33%. Deze soort hulp maakt ongeveer een derde uit van het geheel aan ambulante hulp.

Opvallend is een daling bij Jeugd- en opvoedhulp. Het aantal cliënten bij deze jeugdhulp vorm neemt iets toe, maar de kosten dalen.

Figuur 7: Het aantal cliënten stabiliseert, de kosten per cliënt stijgen

Figuur 8: Ontwikkeling van de kosten per cliënt geïndexeerd op 100 in 2019

Bij andere soorten hulp, zoals bij de gecertificeerde instellingen of JeugdzorgPlus, is ook een stijging van de kosten per cliënt zichtbaar. Deze gaat echter gepaard met een daling van het aantal cliënten.

Er is geen eenduidige verklaring te noemen voor de ontwikkeling van de gemiddelde kosten per cliënt. De volgende ontwikkelingen kunnen hier mogelijk aan bijdragen:

- Aanbieders noemen de toename van de complexiteit van de problematiek als een belangrijke oorzaak. De vraagstukken van de cliënten hebben een meer intensieve behandeling nodig. Deze stelling wordt ondersteund door de data waarin een stijging zien van de intensiteit en het aantal producten (bijvoorbeeld het aantal uren ondersteuning) dat wordt ingezet. Dit bewijst echter nog niet dat de complexiteit toeneemt en geeft hier ook geen verklaring voor de toename van de complexiteit.
- Als andere mogelijke oorzaak die door aanbieders wordt genoemd is dat door de lockdowns problematiek voor sommige jeugdigen is verergerd. We zien echter ook dat voor anderen de problematiek juist is verminderd.
- Ook de wachtlijsten zijn mogelijk een factor in de stijging van de kosten. Door de toename van de wachtlijsten duurt het langer totdat een cliënt de best passende zorg krijgt. In de tussentijd kunnen problemen verergeren en moet overbruggingszorg geleverd worden. Dit leidt tot een toename van de kosten. Dat is ook direct een heel complexe verklaring. Oorzaak en gevolg zijn hierin niet eenvoudig te duiden. Het is ook de vraag of wachttijden op te lossen zijn zonder extra kosten te maken.
- Daarnaast is de behandelduur van cliënten toegenomen. Hier gaan we in een latere paragraaf dieper op in. Door de toename van de behandelduur stijgen ook de kosten per cliënt per jaar.
- Ook wordt als oorzaak genoemd dat er steeds meer matched care geboden wordt in plaats van stepped care. Dit betekent dat sneller zwaardere zorg wordt ingezet, wat moet leiden tot een snellere en meer effectieve hulp die voor de gehele zorgduur goedkoper zou moeten zijn.

Er is geen eenduidig gedeeld beeld dat de stijging van kosten per cliënt verklaart. Nader onderzoek is nodig om hier meer zicht op te krijgen.

"Er is geen eenduidig gedeeld beeld dat de stijging van kosten per cliënt verklaart. Nader onderzoek is nodig om hier meer zicht op te krijgen."

Kenmerken van de complexiteit

Voor de stijgende kosten per cliënt wordt vaak de toegenomen complexiteit als reden genoemd. Een manier om deze complexiteit in kaart te brengen is het aantal aanbieders dat betrokken is bij één cliënt. In onderstaande analyse is het aantal verschillende aanbieders weergegeven dat in één kalenderjaar bij een cliënt betrokken is geweest. Dat kan tegelijkertijd of na elkaar zijn geweest.

In figuur 9 is weergegeven welk deel van de cliënten van één, twee of meer jeugdhulpaanbieders in 2021 zorg hebben ontvangen en welke kosten hiermee gemoeid waren.

Dit overzicht laat zien dat de cliënten die van meerdere aanbieders zorg ontvangen een groot aandeel (39%) in de totale kosten hebben. Dit zijn cliënten met complexe problematiek, waarbij hulp van meerdere aanbieders nodig is. De gemiddelde kosten per cliënt per jaar zijn dan ook hoger (€42.089 per cliënt per jaar). We zien ook dat dit maar 9% van alle cliënten betreft. Het grootste deel van de cliënten (72%) ontvangt van één aanbieder zorg en heeft ook relatief lage kosten per jaar per cliënt (€4.552 per cliënt per jaar).

Het percentage cliënten dat van meer aanbieders zorg ontvangt is redelijk stabiel. We zien wel dat de kosten bij cliënten die hulp van drie of meer aanbieders krijgen, in de afgelopen jaren meer zijn gestegen dan cliënten die van bij één of twee aanbieders hulp krijgen.

De groep cliënten die van meerdere aanbieders zorg ontvangt zal vaak ook voor langere tijd zorg ontvangen. Deze groep ontvangt complexe en kostbare zorg.

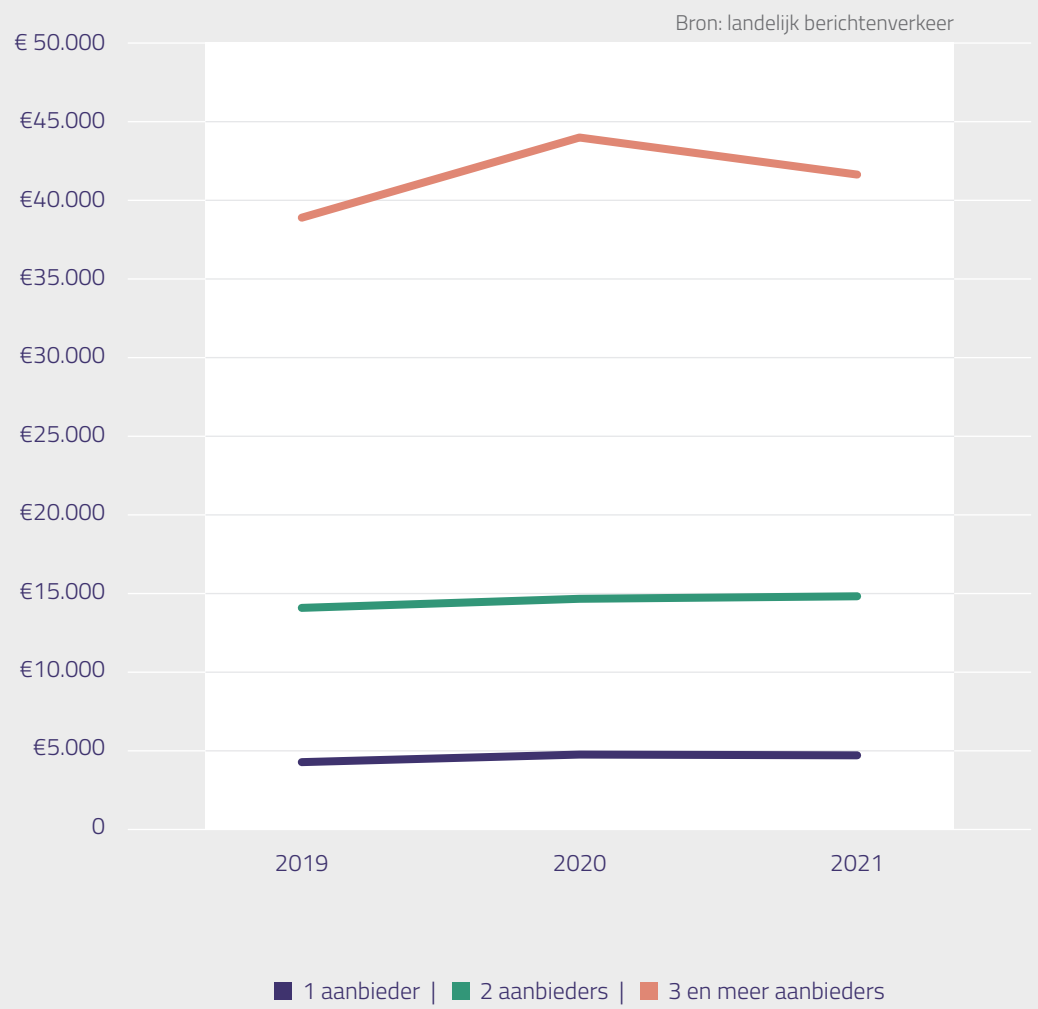
Figuur 9: Aantal betrokken aanbieders per cliënt

Bron: landelijk berichtenverkeer

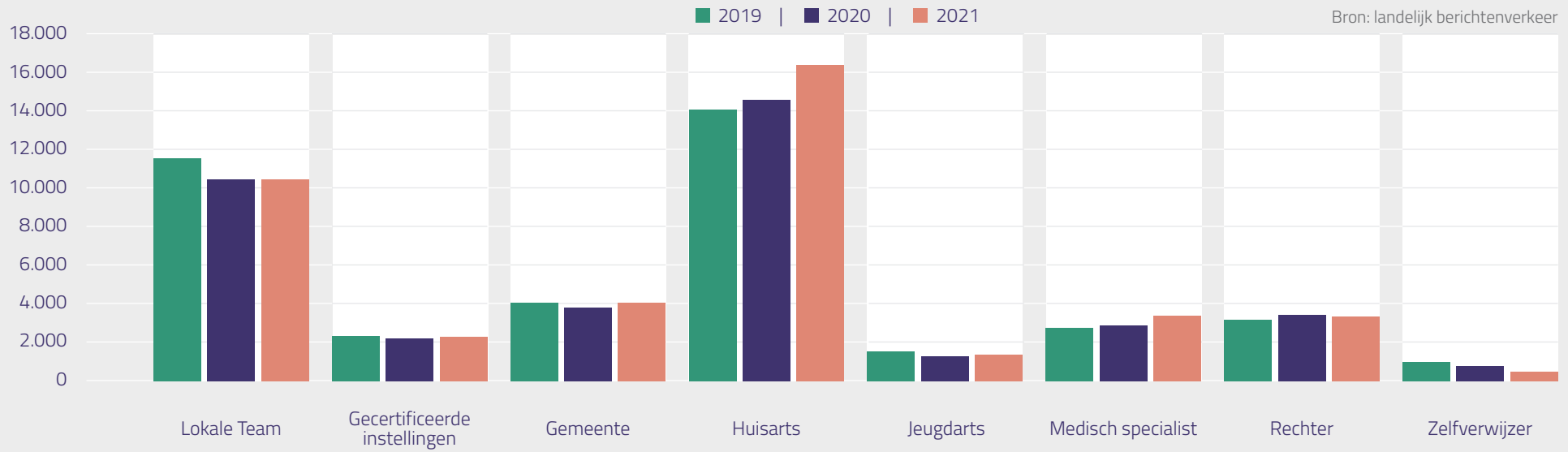

Figuur 10: De kosten per één, twee of meer jeugdhulpaanbieders

Figuur 11: Aantal verwijzingen per type verwijzer

Verwijzers

Er zijn meerdere wettelijke verwijzers die jeugdhulp mogen inzetten. De huisarts verwijst bijna 40% van alle cliënten. We zien dat dit percentage regionaal stijgt de afgelopen jaren. Het lokale team neemt gemiddeld 25% van de verwijzingen voor haar rekening. In deze verdeling zien we grote verschillen tussen de gemeenten. Dit heeft te maken met de wijze waarop iedere gemeente de toegang heeft georganiseerd.

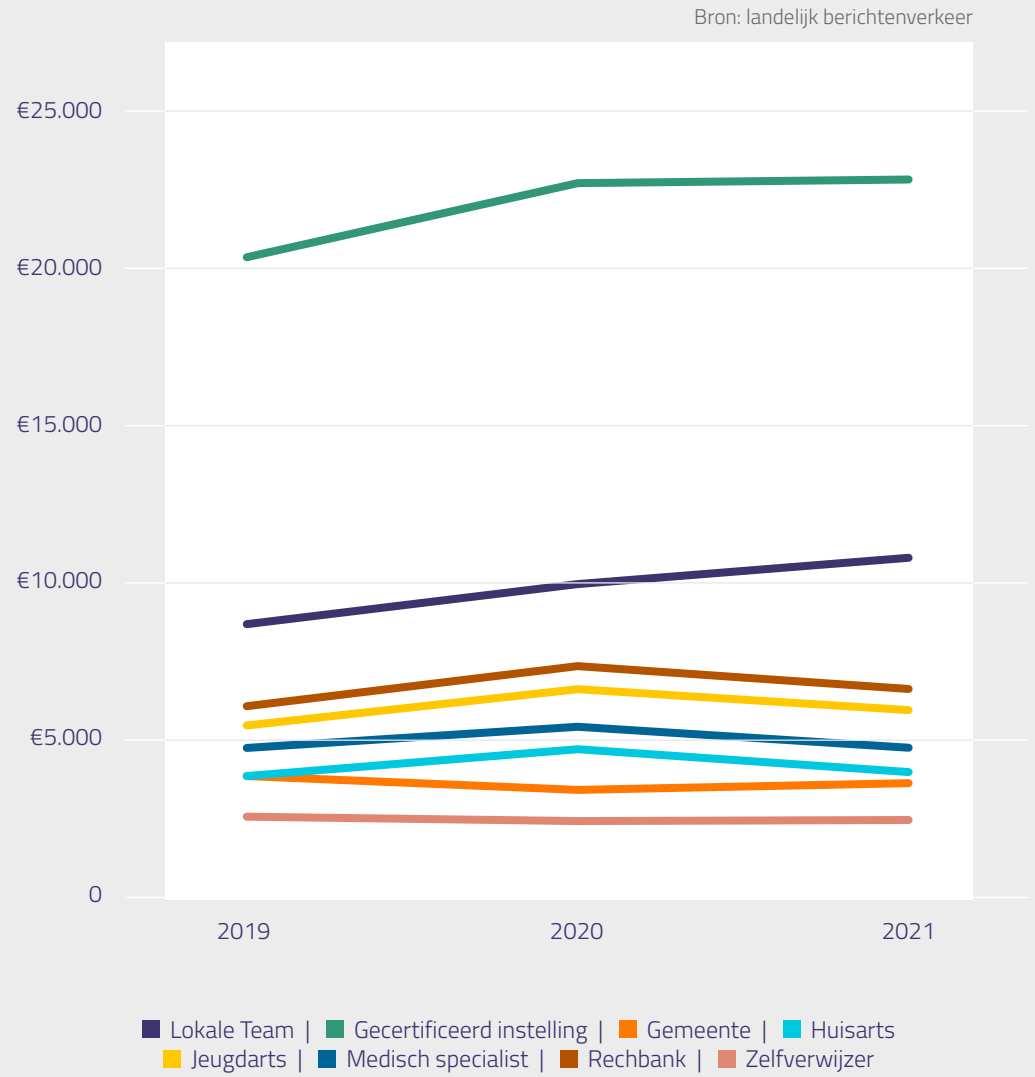
Twee verwijzers verdienen een nadere toelichting:

- Sommige gemeenten hebben de scholen in het primair onderwijs het recht gegeven om namens hen leerlingen te verwijzen naar dyslexie. In dat geval gebruikt de aanbieder 'Gemeente' als verwijzer.
- Zelfverwijzer wordt sporadisch gebruikt door aanbieders en is bedoeld voor crisissituaties.

Kosten per cliënt per verwijzer

In de Jeugdwet is vastgelegd dat naast het lokale team van de gemeente, er meer wettelijke verwijzers zijn die toegang kunnen geven tot de jeugdhulp. Samenwerking met deze verwijzers is essentieel om ervoor te zorgen dat op een eenduidige manier wordt gewerkt zodat de kwaliteit en kosten van de jeugdhulp worden beheerst. In deze paragraaf wordt ingezoomd hoe de

Figuur 12: Kosten per cliënt per verwijzer

verwijzingen van de verschillende verwijzers zich tot elkaar verhouden. In andere hoofdstukken worden verschillende maatregelen toegelicht om de samenwerking met de verwijzers te verbeteren, zoals Beter Samenspel. Ook wordt er steeds nauwer met de huisartsen samengewerkt.

De gemiddelde kosten per cliënt per jaar per verwijzer verschillen. Dit komt door de aard van de problematiek waarmee een type verwijzer in het algemeen te maken heeft.
De kosten per cliënt die door de huisarts is verwezen, zijn gemiddeld lager dan bij de meeste andere verwijzers.

Een paar zaken zijn opvallend in dit overzicht:

- De verwijzingen van de gecertificeerde instellingen zijn per cliënt per jaar het duurst, namelijk gemiddeld €22.000 per cliënt per jaar. Dit is te verwachten aangezien de GI de meest complexe en urgente cliënten verwijst. Zoals in figuur 11 en 12 te zien is, verwijst de GI niet een groot percentage van de cliënten, maar is door de hoge kosten per cliënt goed voor 18% van de totale kosten.
- Daarna zien we dat de lokale teams de duurste verwijzingen hebben, gemiddeld €9.800 per cliënt per jaar. Dit is ook te verwachten en gewenst. Het lokale team kan het meeste waarde toevoegen bij meer complexe casuïstiek en zal dus ook vaak duurdere verwijzingen doen. Door het grote aantal vertegenwoordigen de verwijzingen vanuit het lokale team 39% van de totale kosten.
- De huisartsverwijzingen zijn, door de combinatie van relatief lage kosten per verwijzing (gemiddeld €4.210, per cliënt per jaar) en een groot aantal verwijzingen, goed voor 22% van de totale kosten.

Gemiddelde duur jeugdhulp

De duur dat cliënten een bepaald soort jeugdhulp ontvangen noemen we een hulptraject. Figuren 13 en 14 laten zien hoe lang trajecten met of zonder verblijf hebben geduurd. Een traject duurt gemiddeld 16 maanden. Als een cliënt van type zorg wisselt, start een nieuw traject. De daadwerkelijke periode dat een cliënt zorg ontvangt kan dus langer zijn dan hier weergegeven.

In de afgelopen jaren is de duur dat cliënten ambulante jeugdhulp kregen toegenomen. Het deel van de cliënten dat een traject korter dan een jaar heeft, nam af van 70% naar 65%.

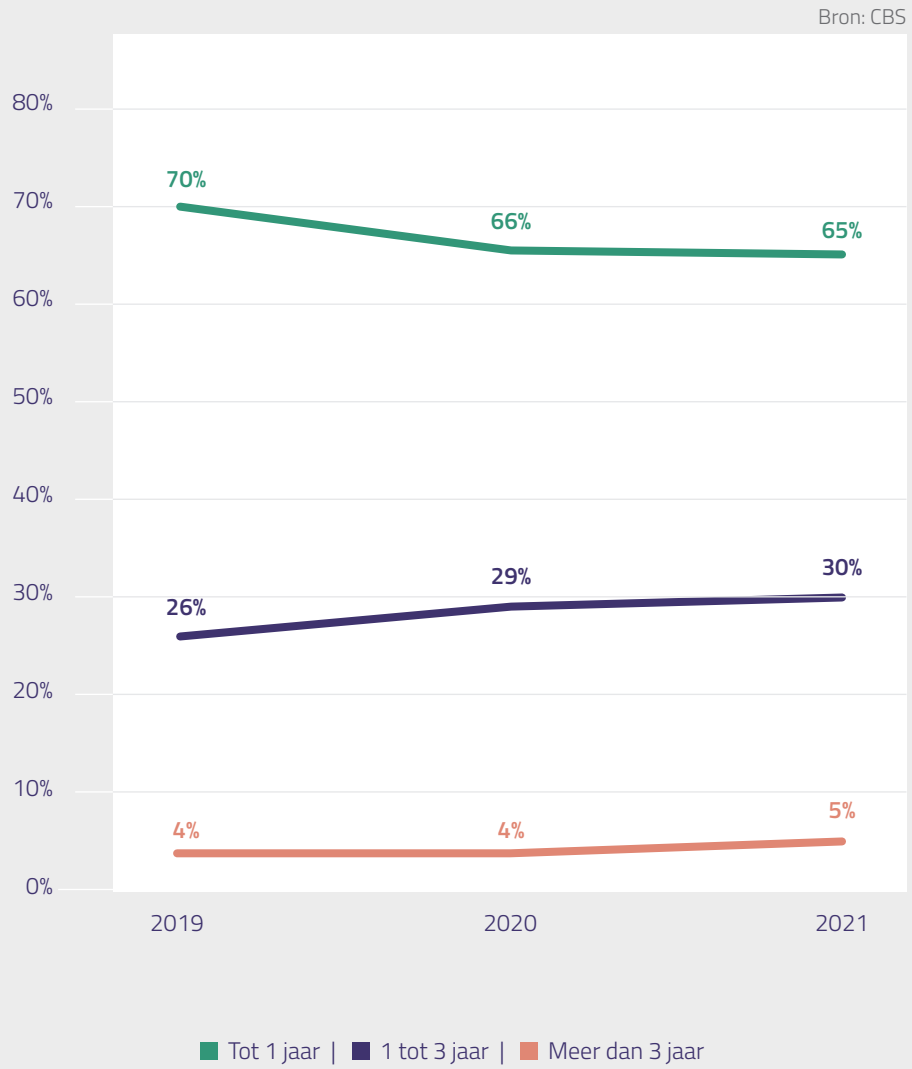
Bij jeugdhulp met verblijf zien we een ander patroon. Daar zien dat het percentage korte trajecten vrij stabiel is en dat het aandeel verblijf langer dan 3 jaar toeneemt.

Aanbieders geven een aantal oorzaken aan voor deze ontwikkeling:

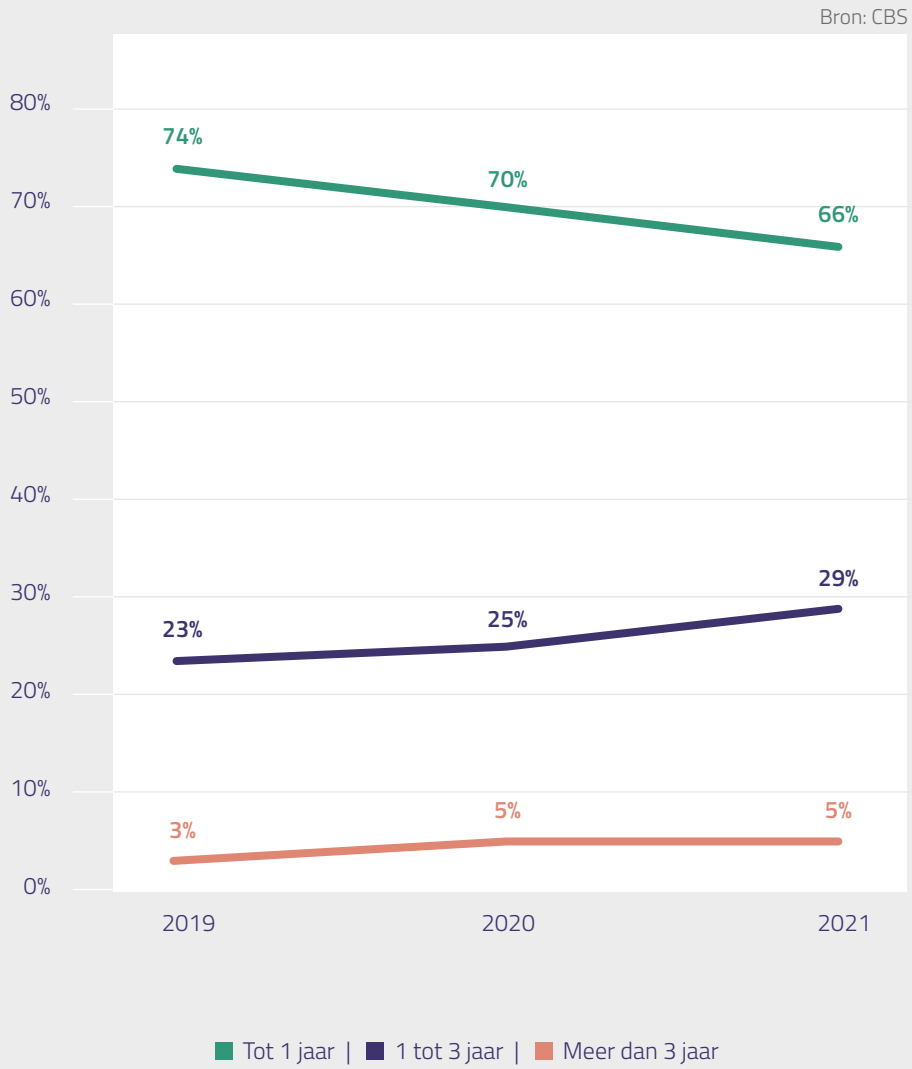
- Door de wachttijden blijven cliënten langer in hulp en stromen niet goed door. Deze oorzaak wordt het meeste genoemd. Het gaat dan niet alleen om wachttijden bij andere jeugdhulpaanbieders, maar ook om bijvoorbeeld speciaal

"De kosten per cliënt die door de huisarts is verwezen, zijn gemiddeld lager dan bij de meeste andere verwijzers."

Figuur 13: Gemiddelde trajectduur zonder verblijf

Figuur 14: Gemiddelde trajectduur met verblijf

onderwijs, kinderdagcentra, etc. De stelling is dat cliënten in hulp blijven omdat ze niet door kunnen naar een echt passende plek.

- Mogelijk is er ook een invloed van de coronapandemie. Deze reden is echter niet heel waarschijnlijk. We zien deze trend al langer en zien eerder een afvlakking in het laatste jaar, dan een versterking.
- Vaak wordt ook genoemd dat cliënten langer in hulp blijven met een lagere intensiteit, een soort nazorg. Dit zou de toename van de gemiddelde duur kunnen verklaren, maar de lagere intensiteit zou moeten leiden tot een daling van de kosten per cliënt per jaar. Het tegenovergestelde blijkt uit de data.

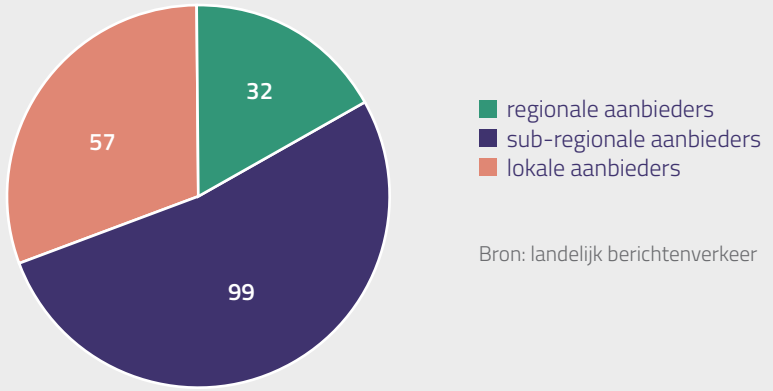
Ook hier is er geen eenduidig antwoord te geven. Per hulpsoort, per aanbieder, per gemeente zijn er verschillen. Nader onderzoek moet meer duidelijkheid verschaffen.

Kenmerken van het aanbod

De jeugdhulp wordt grotendeels geleverd door de jeugdhulpaanbieders die regionaal zijn gecontracteerd. Een klein deel van de jeugdhulp wordt geleverd door een aantal zeer gespecialiseerde landelijke aanbieders. Daarnaast wordt een klein deel door de gemeente direct gefinancierd met een persoonsgebonden budget (pgb) of een maatwerk contract.

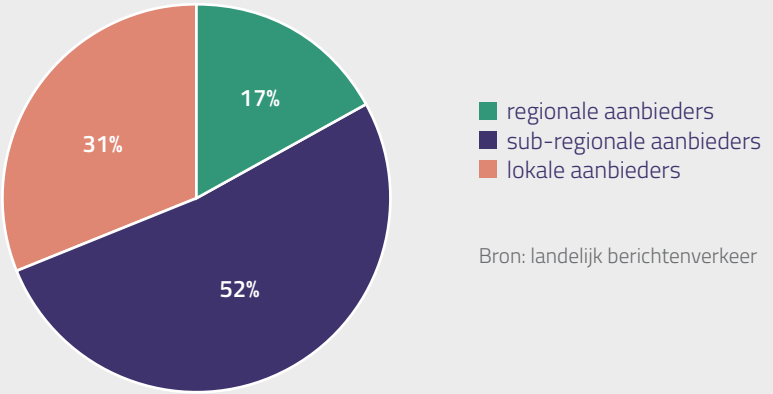
In totaal heeft de regio Haaglanden 185 jeugdhulpaanbieders gecontracteerd. Een deel hiervan werkt lokaal. Dit zijn meestal

Figuur 15: Verdeling aantallen per type aanbieder

Bron: landelijk berichtenverkeer

Figuur 16: Verdeling omzet per type aanbieder

Bron: landelijk berichtenverkeer

vrijgevestigde psychologen die cliënten in één of een paar gemeenten hebben. Daarnaast zij er ook grotere aanbieders die in (bijna) alle gemeenten actief zijn en soms zelfs landelijk werken.

In bovenstaande figuren is te zien dat de 17% van de aanbieders die regionaal werken (in alle gemeenten) gezamenlijk 74% van de kosten declareren. De 30% van de aanbieders die in 1, 2 of 3 gemeenten actief zijn, vertegenwoordigen maar 2% van de kosten.

Dit is goed te verklaren door het type zorg dat de grotere zorgaanbieders leveren. Zij leveren complexe zorg en bijvoorbeeld verblijf. Dit zijn duurdere zorgvormen.

Samenvatting

Vanaf 2019 is het aantal jeugdigen dat jeugdhulp ontvangt in de regio Haaglanden gestabiliseerd op bijna 30.000. Het percentage jeugdigen is gedaald tot 10,6%. Dat is 0,1% boven het landelijk gemiddelde.
Van de circa 13.000 jeugdigen die jaarlijks instromen in de jeugdhulp, is ruim 50% niet eerder in zorg geweest. Ongeveer 25% is heel kort niet in zorg geweest, dat zijn waarschijnlijk vooral verlengingen. Ongeveer 20% is langer dan een half jaar niet in zorg geweest. Ook zien we dat 18% van de trajecten voortijdig wordt afgesloten, wat hoger is dan het landelijke gemiddelde van 13%.

Opvallend is de stijging van de kosten per cliënt per jaar naar gemiddeld €10.041. Deze trend is niet aan één oorzaak toe te wijzen. Het is een complex vraagstuk. Een veel genoemde oorzaak is de toename van de complexiteit van de problematiek. Uit gesprekken met jeugdhulpaanbieders, ouders en professionals bij gemeenten blijkt dat wachttijden en daarmee belemmeringen om snel de best passende zorg te kunnen bieden, een belangrijke factor kan zijn.
Als we inzoomen op de complexiteit, één van de genoemde oorzaken voor de stijging van de kosten per cliënt, zien we dat de kosten per cliënten veel hoger zijn naarmate er meer aanbieders betrokken zijn.
De kosten per cliënt verschillen ook per type verwijzer. Dit is te verklaren door de verschillende soorten problematiek die per type verwijzer langskomen.

De duur dat een cliënt zorg ontvangt blijkt toe te nemen. We zien een trend dat het percentage korte behandelingen afneemt. Cliënten blijven dus langer in jeugdhulp. Of dit ook de stelling dat de complexiteit toeneemt ondersteunt is nog niet duidelijk, dit moet nader onderzocht worden.

In deze analyse gaan we vooral in op de tweedelijns jeugdhulp, deze wordt geleverd door jeugdhulpaanbieders. Regionaal zijn er 185 gecontracteerd en daarnaast zijn er nog gespecialiseerde landelijke of lokale aanbieders waarmee samen wordt gewerkt. Hierbij is het meest opvallend dat de 32 aanbieders die in alle gemeenten actief zijn, 74% van de kosten vertegenwoordigen. ■

"Er is geen eenduidig gedeeld beeld dat de stijging van kosten per cliënt verklaart. Nader onderzoek is nodig om hier meer zicht op te krijgen."

Normaliseren

Normaliseren is een nieuw thema in het regionale beleid en is dan ook opgenomen in de regiovisie. Net als landelijk en in veel andere regio's heeft normaliseren in Haaglanden de eerste jaren na de decentralisatie nog weinig invulling gekregen.

Daar is verandering in gekomen. Zo zal het thema in de Hervormingsagenda van het ministerie van VWS en de VNG naar verwachting een prominente plek krijgen. Ook krijgen afzonderlijke gemeenten er meer aandacht voor, bijvoorbeeld de gemeente Pijnacker-Nootdorp die met haar beleid de nodige landelijke aandacht heeft gekregen. In 2022 zal de regio Haaglanden zich op een drietal aspecten richten. Ten eerste het verdiepen en toepassen van kennis over normaliseren. Want we praten veel over normaliseren, maar we hebben nog weinig handvatten hoe we hier invulling aan kunnen geven. In 2021 hebben een aantal gemeenten deelgenomen aan het leernetwerk Normaliseren, georganiseerd door de Haagse Hogeschool. Begin 2022 zullen de eerste resultaten van dit leernetwerk verschijnen en gaan we uitwerken hoe we deze en andere kennis, kunnen vertalen in regionaal en lokaal beleid.

Ten tweede gaat de regio uitwerken hoe de jeugdhulp via de verordeningen verder begrensd kan worden. Ten derde willen we in gesprek met aanbieders over hoe normaliseren onderdeel wordt van de dagelijkse werkprocessen en wat daar voor nodig is. ■

3 Jeugdigen groeien zo thuis mogelijk op

Kinderen groeien thuis op en jeugdhulp vindt in principe in de leefomgeving van kinderen, jongeren en ouders plaats. Dat is de ambitie van de regio Haaglanden en wordt ‘zo thuis mogelijk’ genoemd. Voor een klein deel van de kinderen is thuis wonen (tijdelijk) niet mogelijk. Plaatsing in de omgeving zoals bij familie of kennissen heeft dan de voorkeur. Als dat niet lukt zijn er alternatieven zoals pleegzorg beschikbaar. Ook een andere oplossing zoals een gezinshuis moet een plek zijn die zoveel mogelijk als thuis aanvoelt. Zo thuis mogelijk opgroeien is een van de speerpunten van de regiovisie.

Dit hoofdstuk beschrijft hoe de regio deze ambitie verwezenlijkt. Het versterken en ondersteunen van pleeggezinnen, meer kleinschalige woonvormen en het afbouwen van gesloten jeugdhulp dragen hieraan bij. Ook het voorkomen dat kinderen uit huis geplaatst worden past in deze ambitie. Hierover wordt nader uitleg gegeven in het hoofdstuk 4 over Veiligheid.

“De verwachting is dat het overeind houden van (een beperkt aantal) plekken voor gesloten jeugdhulp in de regio voorlopig nog nodig blijft. Ook ouders met kinderen die in de gesloten jeugdhulp hebben gezeten ondersteunen dit. Jongeren geven juist aan dat we zo snel mogelijk moeten stoppen met gesloten jeugdhulp. Dat geeft het dilemma waar we voor staan goed weer.”

Het gedwongen plaatsen van kinderen in een instelling moet met terughoudendheid gebeuren en alleen als dat aantoonbaar in het belang is van de jeugdige. Alternatieven voor dergelijke gedwongen plaatsingen in gesloten jeugdhulp (JeugdzorgPlus) zijn het bieden van intensieve vormen van ambulante hulp.

Maar ook het creëren van kleinschalige woonvormen, het aanpakken van de schaarste aan passende zelfstandige woonruimte voor jongeren en het afbouwen en omvormen van gesloten jeugdhulp dragen bij aan het zo thuis mogelijk opgroeien.
De cijfers lijken een eerste bevestiging te laten zien van de afname van vormen van jeugdhulp met verblijf in een instelling. Per soort jeugdhulp waarbij kinderen niet thuis verblijven volgt in dit hoofdstuk een stand van zaken: hoe staat het ervoor en wat is er bereikt? Het hoofdstuk eindigt met een globale conclusie en een doorkijk naar de acties die in 2022 ondernomen worden op dit thema.

Brede beweging naar minder residentiële plaatsingen

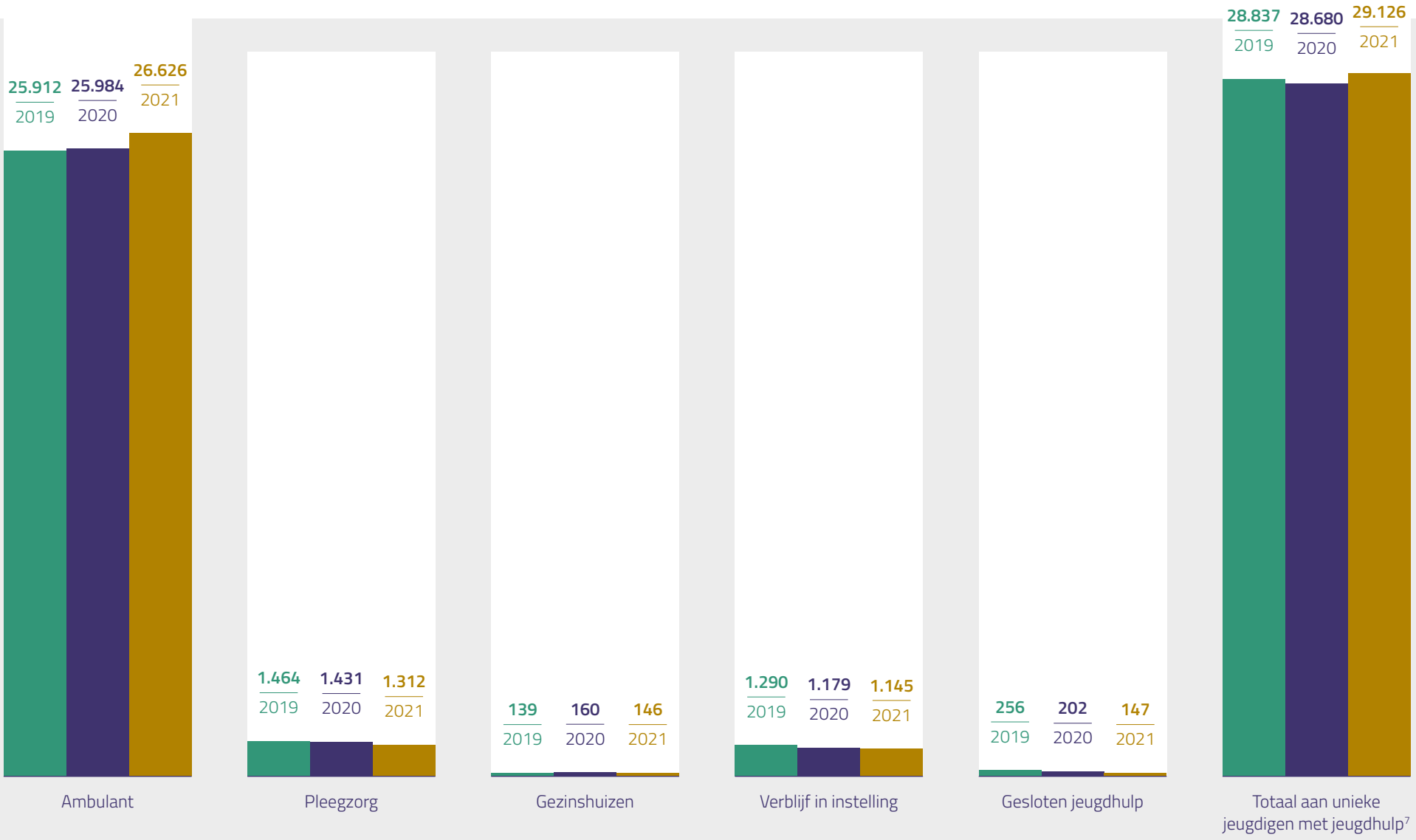
Kinderen hebben het recht om veilig op te groeien, bij voorkeur thuis in het eigen gezin. Dit betekent dat het plaatsen van kinderen in instellingen zo veel mogelijk voorkomen moet worden. In 2021 wordt de roep om dit te verwezenlijken steeds sterker. Het fundament hiervoor ligt beschreven in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) waarin staat dat kinderen het recht hebben om thuis op te groeien en dat er een rangorde is in de alternatieven van opvang voor kinderen die niet thuis kunnen wonen. Eerst moet gekeken worden of het kind terecht kan bij andere leden van de familie, daarna naar een vervangend gezin. Pas als het echt niet anders kan, mogen kinderen in een passende residentiële instelling worden geplaatst. Uit onderzoeken blijkt namelijk dat het opgroeien in een instelling, zeker als het gepaard gaat met overplaatsingen, ernstige negatieve gevolgen kan hebben voor kinderen. Vooral opname in gesloten jeugdhulp dient zoveel mogelijk te worden voorkomen. Een dergelijke plaatsing kan traumatiserend zijn en moet daarom zo kort als mogelijk zijn, blijkt uit longitudinaal onderzoek[5].

De ambitie dat kinderen zo thuis mogelijk opgroeien was al langer een speerpunt van beleid in de regio Haaglanden. Met het actieplan 'Samen sterk voor jeugdigen in gezinnen' zette de regio vanuit de besteding van het Transformatiefonds Jeugdhulp (2019-2021[6]) hierop in. Deze middelen zijn beschikbaar gesteld vanuit het landelijk Actieprogramma Zorg voor Jeugd (2018-2021) waar ook de ambitie van zo thuis mogelijk centraal staat. Een indrukwekkende documentaire over Jason verschijnt in 2021, waarin de traumatische ervaring van verblijven in de gesloten jeugdhulp een gezicht krijgt. Ook vanuit de landelijke politiek klinkt het geluid om een afname van kinderen in instellingen. Begin december neemt de Tweede Kamer unaniem de motie aan waarin verzocht wordt om te stoppen met gesloten jeugdhulp met zo min mogelijk uithuisplaatsingen en om in te zetten op ambulante zorg, passende hulp en wonen dicht bij

"Uit onderzoeken blijkt dat het opgroeien in een instelling, zeker als het gepaard gaat met overplaatsingen, ernstige negatieve gevolgen kan hebben voor kinderen. Vooral opname in gesloten jeugdhulp dient zoveel mogelijk te worden voorkomen."

5. Bron: Kijk op JeugdzorgPlus, Addink en van der Veldt, maart 2022)
6. Bron: Rapportage besteding Transformatiefonds Jeugdhulp Haaglanden 2019-2021

Figuur 17: Aantal kinderen met jeugdhulp naar soort jeugdhulp

7. Omdat kinderen en jongeren per jaar meer vormen van jeugdhulp kunnen krijgen tellen de afzonderlijke vormen van jeugdhulp op tot meer dan het totaal aantal unieke jeugdigen met jeugdhulp

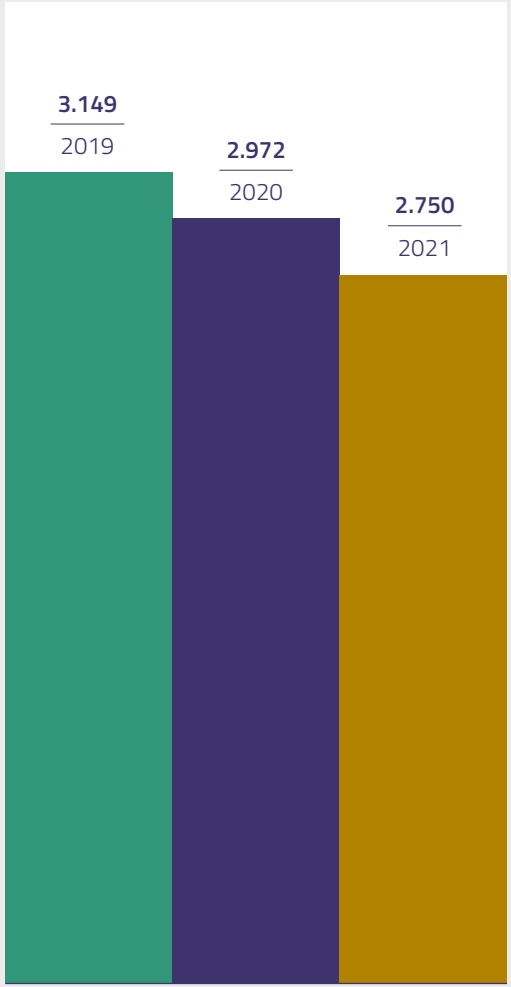
huis. In de sector zelf ontstaat vanuit professionals de beweging StroomOp, zij pleiten eveneens voor het voorkomen van gesloten jeugdhulp. Ook de brancheorganisaties van jeugdhulpaanbieders hebben het terugdringen van gesloten jeugdhulp als speerpunt benoemd.

Minder kinderen die niet thuis wonen

Zoals beschreven in bovenstaande paragraaf gaat zo thuis mogelijk over verschillende vormen van jeugdhulp voor kinderen die (tijdelijk) niet thuis kunnen wonen. Vanuit de ambitie dat kinderen in principe thuis opgroeien, heeft ambulante begeleiding thuis de voorkeur boven verblijven in een instelling. In figuur 17 is in de regio Haaglanden een stijging van het aandeel ambulante inzet zichtbaar. Of en in welke mate deze stijging toegeschreven kan worden aan het voorkomen van plaatsingen in residentiële instellingen is niet met zekerheid te zeggen.

Uit figuur 18 blijkt een sterke daling van het aantal plaatsingen in een instelling, vooral bij de gesloten jeugdhulp en in 2020. Opvallend is verder de afname van het aantal plaatsingen in een pleeggezin. Mogelijke verklaringen worden in de volgende paragraaf toegelicht. Ten opzichte van 2019 zijn de afgelopen jaren zo'n 400 minder kinderen in een instelling geplaatst. Deze neergaande trend in combinatie met meer ambulante inzet kan gezien worden als een bevestiging van de ambitie van zo thuis mogelijk opgroeien. Langduriger monitoring en analyse van deze cijfers zal de komende jaren meer inzicht geven.

Figuur 18: Kinderen in jeugdhulp met verblijf (pleegzorg, gezinshuizen, verblijf in instelling en gesloten jeugdhulp)

“Als plaatsing in een pleeggezin niet kan, moeten er voldoende geschikte alternatieven zijn.”

Pleegzorg

Als kinderen en jongeren niet thuis kunnen opgroeien, is een pleeggezin of een gezinshuis een second best oplossing. Deze vormen van jeugdhulp benaderen zoveel mogelijk het opgroeien in een gezin. Om voldoende pleeggezinnen te hebben en te houden is in de regiovisie het doel geformuleerd om pleegouders te versterken en is in 2018 het regionale programma ‘Jeugdhulp in gezinsvormen gestart’.

In de vorige paragraaf viel op dat het aantal kinderen in Haaglanden in pleeggezinnen in 2021 is afgenomen. Dit is een landelijke trend. Hiervoor is een aantal mogelijke verklaringen te benoemen. Tussen 2019 en 2021 is het aantal uit huis geplaatste kinderen gedaald. Het kan zijn dat het beleid om jeugdigen minder snel uit huis te plaatsen effect krijgt en daardoor minder kinderen in een pleeggezin terechtkomen. Daarnaast was het door de coronamaatregelen lastiger om potentiële pleeggezinnen te bereiken. Pleegzorg heeft vaak een grote impact op het gezin van pleegouders. Doordat de complexiteit van de problematiek van pleegkinderen toeneemt, kan dit eerder tot het stoppen van pleegouderschap leiden. Langduriger monitoring en duiding van landelijke cijfers over pleegzorg zal uitwijzen of de afname van pleegzorg verder doorzet.

Kleinschalige woonvormen

Als plaatsing in een pleeggezin niet kan, moeten er voldoende geschikte alternatieven zijn. Het uitbreiden van kleinschalige woonvormen is daarom van belang voor het realiseren van de ambitie dat kinderen zo thuis mogelijk kunnen opgroeien. Er bestaan al verschillende mogelijkheden, zoals beschermd wonen voor dakloze jongeren onder de 18 jaar en de opvang voor tienermoeders. In 2020 signaleerde het expertisecentrum complexe zorg een hiaat in het zorglandschap voor een specifieke doelgroep: jongeren met autisme en hechtingsproblemen. Deze jeugdigen zijn vaak moeilijk plaatsbaar in andere woonvormen omdat er specialistische hulp nodig is in een kleine setting. Met behulp van financiering van het Transformatiefonds hebben Prodeba in Delft en Jeugdformaat in Den Haag in 2021 gezamenlijk nieuw aanbod gerealiseerd. Een kleinschalige woonvorm voor 10-12 kinderen in de leeftijd 14-17 jaar en een gespecialiseerd gezinshuis voor maximaal 4 kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar.

Huisvestingsmogelijkheden

Als jongeren in een gezinshuis of in een instelling verblijven is het van belang dat ze de mogelijkheid krijgen om door te stromen naar een vorm van zelfstandig wonen. Er zijn lange wachttijden voor huurwoningen voor jongeren. Hierdoor kunnen jongeren moeilijk uitstromen uit een gezinshuis of instelling en

ontstaan er wachtlijsten voor nieuwe instroom. In 2021 lag de nadruk daarom op het vergroten van huisvestingsmogelijkheden voor jongeren. Bestuurlijk is in 2021 de afspraak gemaakt dat gemeenten de komende jaren 1250 huisvestingsplekken gaan realiseren[8]. Bijvoorbeeld voor kwetsbare groepen zoals jongeren, gericht op uitstroom in combinatie met de noodzakelijke vervolghulp en nazorg.

Afbouw van JeugdzorgPlus instellingen

Deze laatste paragraaf gaat over jeugdhulp waar kinderen in een gesloten setting verblijven. Dit zijn de JeugdzorgPlus instellingen. Omdat het gaat om jeugdhulp met vergaande vrijheidsbeperking wordt deze met tussenkomst van de rechter opgelegd. Als andere vormen van jeugdhulp ontoereikend zijn, is JeugdzorgPlus een laatste mogelijkheid. Bijvoorbeeld wanneer de opgroei- of opvoedproblemen dusdanig ernstig zijn dat kinderen een gevaar zijn voor zichzelf of voor anderen. Zoals jongeren met ernstige agressieproblemen of ernstige onveiligheid door groepen waarvan zij -soms onvrijwillig- deel uitmaken.

JeugdzorgPlus is meestal ingrijpend voor jeugdigen en hun ouders. Daarom moet dit zoveel mogelijk worden voorkomen en zo kort mogelijk duren. De ambitie om de gesloten jeugdhulp af te bouwen is in 2020 geformuleerd door de vijf jeugdhulpregio's samen (Landsdeel Zuid-West) met de grootste aanbieders van gesloten jeugdhulp en gecertificeerde instellingen. Dit

[8] Bron: Haags Samen wonen, Woonagenda 2020-2023

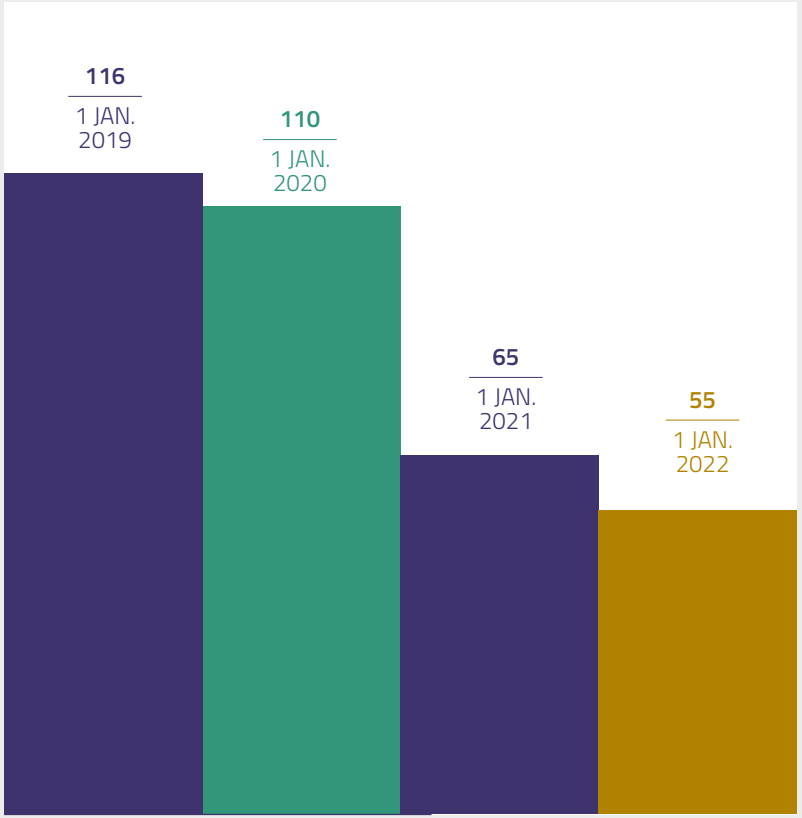
ambitiedocument beoogt naast het geleidelijk afbouwen van plekken ook een kwaliteitsverbetering. Het verkorten van de verblijfsduur, verkleinen van groepen en ontwikkelen van alternatief aanbod draagt bij aan deze kwaliteitsslag. Ook het bieden van intensief ambulante hulp en kleinschalige woonvormen is onderdeel van de ambitie.

In figuur 19 is een sterke afname zichtbaar van jongeren in de gesloten jeugdhulp in de regio Haaglanden. In drie jaar tijd is het aantal gesloten plaatsingen gehalveerd van 116 in 2019 naar 55 in 2022.

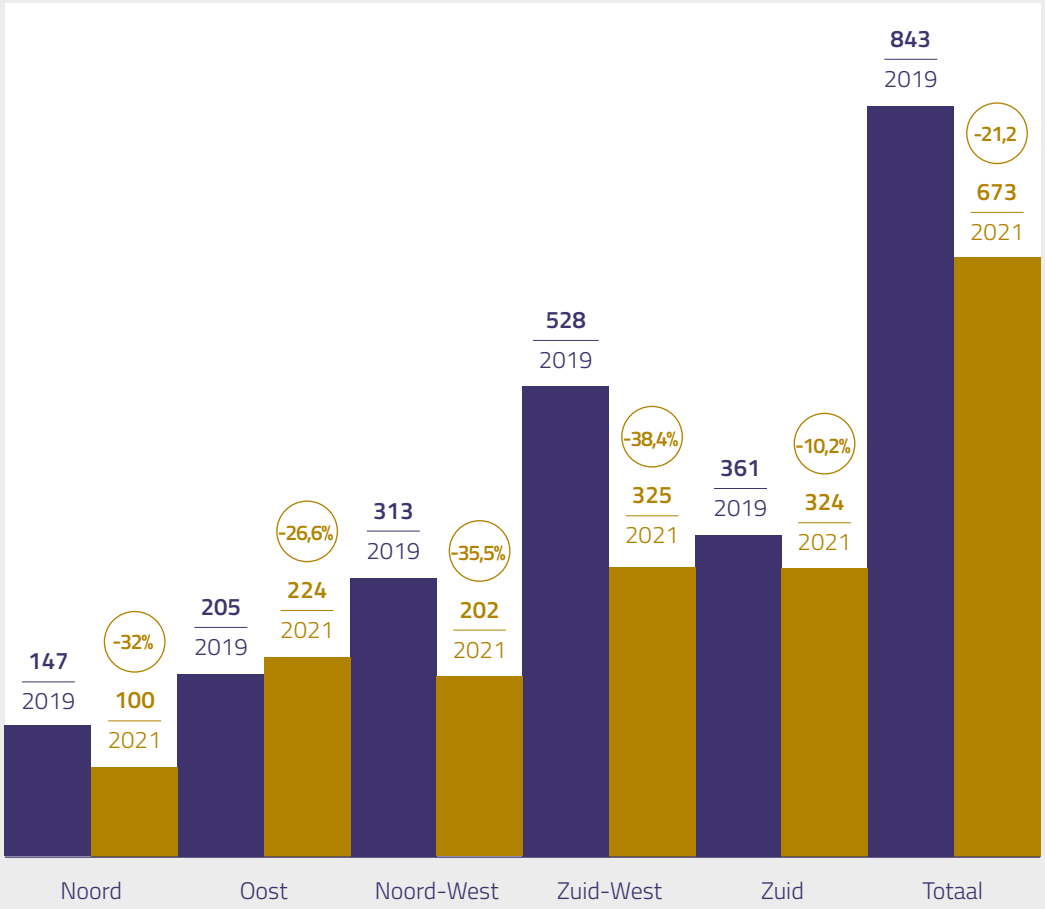
Hieronder volgt een toelichting op hoe deze snelle afbouw tot stand kwam. De eerste helft van 2020 is de gesloten jeugdhulp locatie Midgaard in Den Haag gesloten, waardoor 35 plekken gesloten jeugdhulp zijn afgebouwd. In 2021 is Ihub met een ambulant team gestart. Dit team kan op twee manieren worden ingezet. Aan de voorkant ter voorkoming van plaatsing en aan de achterkant om een plaatsing te verkorten of de overgang naar een volgende plek te begeleiden. In 2021 heeft dit team 18 trajecten gestart in Haaglanden. In een aantal casussen is het gelukt om gesloten jeugdhulp te voorkomen.

In 2021 zijn voorbereidingen getroffen voor het omvormen van het vastgoed van de gesloten jeugdhulp. Het realiseren van kleinere groepen en de afbouw van gesloten jeugdhulp staat hierin centraal. Het afbouwen van jeugdhulp leidt tot verbouwingskosten, frictiekosten door leegstand en

Figuur 19: Totaal aantal kinderen in gesloten jeugdhulp op peildatum in de regio Haaglanden

Figuur 20: Plaatsingen gesloten jeugdhulp per landsdeel

Bron: landelijke factsheet gesloten jeugdhulp 2021, Jeugdzorg Nederland

ontwikkelkosten voor alternatieven. Vanuit het Rijk zijn hiervoor middelen beschikbaar gesteld[9], echter zijn daarmee niet alle kosten voor omvorming gedekt. De tarieven voor deze kleinere groepen zullen wijzigen en gesprekken met betreffende aanbieders worden in 2022 voortgezet.

In 2020 was een sterkere afname van gesloten jeugdhulp zichtbaar dan in 2021. Dit kan vooral worden toegeschreven aan een kortere gemiddelde behandelduur. Opvallend is dat het aantal plaatsingen in Haaglanden ten opzichte van 2020 licht gestegen is. Deze stijging wijkt af van het beeld van de andere regio's in het landsdeel Zuid-West, waar vooral sprake is van een stabilisatie. Deze ontwikkeling zal verder gemonitord worden in 2022.

De afname van het aantal plaatsingen in gesloten jeugdhulp is ook landelijk het beeld. Uit figuur 20 blijkt dat het landsdeel Zuid-West hierin de afgelopen twee jaar een van de koplopers was. Ook in Noord-West is de afbouw snel gegaan. Hier is een zeer actief beleid gevoerd in de omvorming van gesloten jeugdhulp naar kleinschalige open voorzieningen.

In relatief korte tijd is de gesloten jeugdhulp in Haaglanden sterk afgenomen. Hoewel dit een positieve ontwikkeling is, leidt dit tot continuiteitsrisico's bij aanbieders. De VNG en het ministerie van

[9] BREN gelden zijn door het ministerie van VWS ter beschikking gesteld voor het organiseren van passende hulp voor de kleine groep jeugdigen met meervoudige en complexe problematiek.

VWS zijn in gesprek over oplossingen. De regio Haaglanden is nauw betrokken bij deze landelijke gesprekken.

De snelle afbouw van gesloten jeugdhulp leidt ook tot een grotere urgentie om voldoende alternatieven beschikbaar te hebben om gesloten opname te voorkomen. In hoeverre kleinschalige alternatieven werken voor alle kinderen die nu in een gesloten setting verblijven is nog onbekend. Onderzoek hiernaar staat nog in de kinderschoenen (van Schie et.al., Kleine groepen bij grote problemen, 2020).

Conclusie

In de afgelopen paar jaar heeft de regio belangrijke stappen gezet in het realiseren van de ambitie van zo thuis mogelijk. Tegelijk is er ook nog veel te bereiken, bijvoorbeeld om de meest effectieve manier te vinden om deze ambitie te realiseren. In 2022 wordt een nieuw actieplan uitgewerkt voor het versterken van pleegzorg. Hierin worden activiteiten benoemd met als doel om pleegouders te werven en ze te behouden, bijvoorbeeld door ondersteuning te bieden in complexe situaties.
Jong Doet Mee heeft de zogenaamde Big 5 opgesteld. Dit zijn de vijf voorwaarden voor jongeren om zelfstandig te kunnen functioneren als ze op hun 18e uit een instelling vertrekken. In 2022 zal de Big 5 in de handreiking behorend bij de contracten met jeugdhulpaanbieders worden opgenomen, zodat ook zij hiermee aan de slag gaan. Gemeenten zullen de bestuurlijke afspraken van 2021 over huisvesting in prestatieafspraken met woningcorporaties nader concretiseren. Tot slot is het de bedoeling om in 2022 een derde nieuwe kleinschalige woonvoorziening te realiseren. De omvorming van de gesloten jeugdhulp wordt verder door gezet, lerend van voorbeelden in andere landsdelen. ■

4 Jeugdigen groeien duurzaam veilig op

Dit hoofdstuk gaat in op het duurzaam veilig opgroeien van jeugdigen in de regio Haaglanden. Onveiligheid in de opvoedsituatie moet tijdig herkend worden, daarom zetten de gemeenten veel in op vroegsignalering door onder meer jeugdgezondheidszorg, welzijn en onderwijs. Als de thuissituatie die veiligheid niet kan bieden kan de overheid ingrijpen door bijvoorbeeld jeugdigen en gezinnen onder toezicht van de jeugdbescherming te plaatsen. In uiterste situaties zal een veilige omgeving moeten worden gevonden in een pleeggezin, gezinshuis of een instelling. Zowel in de Regiovisie als landelijk is er veel aandacht voor dit onderwerp.

Het eerste deel van dit hoofdstuk gaat in op de achtergrond van de jeugdbescherming. Daarna komen de landelijke en regionale ontwikkelingen in de jeugdbescherming aan bod. Het volgende onderdeel is een toelichting op jeugdreclassering en welke acties de gemeenten in regio Haaglanden op dat onderdeel oppakken.

“Onveiligheid in de opvoedsituatie moet tijdig herkend worden, daarom zetten de gemeenten veel in op vroegsignalering door jeugdgezondheidszorg, welzijn en onderwijs.”

Een belangrijk landelijk en regionaal initiatief is de Beweging van 0, met als ultiem doel: 0 kinderen die niet optimaal thuis opgroeien. Vervolgens wordt Beter Samenspel toegelicht: een programma in Haaglanden waarin gecertificeerde instellingen (GI's) en lokale teams samenwerken voor kinderen en gezinnen met veiligheidsproblemen. Ten slotte worden de recente ontwikkelingen bij het Crisis Interventie Team (CIT) toegelicht.

Wat is jeugdbescherming?

Er is sprake van jeugdbescherming wanneer een kinderrechter op advies van de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK), een wettelijke jeugdbeschermingsmaatregel heeft uitgesproken. Het gaat om de volgende maatregelen, die door de zogenaamde gecertificeerde instellingen (GI's) uitgevoerd worden:

- EEN ONDERTOEZICHTSTELLING (OTS):

Het gezin wordt onder toezicht gesteld en krijgt een jeugdbeschermer toegewezen, ouders behouden nog het gezag maar over belangrijke beslissingen die hun kinderen aangaan dienen ze te overleggen met een jeugdbeschermer. Een jeugdbeschermer kan besluiten dat er bepaalde vormen van hulp ingezet moeten worden en is verantwoordelijk voor de veiligheid van de jeugdigen/in gezinnen. Een ots kan per jaar verlengd worden. Hiervoor moet de jeugdbeschermer dan opnieuw een verzoek doen bij de kinderrechter die het verzoek dan toetst.

- EEN VOOGDIJMAATREGEL:

Van een voogdijmaatregel is sprake wanneer het gezag van ouders beëindigd wordt. Zij hebben dan geen zeggenschap meer over hun kind(eren). Ouders blijven hun kinderen nog wel zien, indien mogelijk.

- EEN JEUGDRECLASSERINGSMAATREGEL:

Hierbij gaat het om jeugdigen die strafbare feiten hebben gepleegd, maar ook om jeugdigen waarbij sprake is van aanhoudend schoolverzuim. Zij krijgen dan een zogenaamde jeugdreclasseerder toegewezen die hen ook kan verplichten hulp te accepteren.

Route naar een Jeugdbeschermingsmaatregel

Een jeugdbeschermingsmaatregel wordt niet zomaar uitgesproken. Het betekent dat de overheid, door inzet van een jeugdbeschermer ingrijpt in het (persoonlijk) leven van een gezin. Dit dient alleen te gebeuren wanneer de veiligheid en/of de ontwikkeling van een kind ernstig wordt bedreigd. Het gezin komt onder toezicht te staan en kan verplichte hulp opgelegd krijgen. Gemeenten zijn volgens de Jeugdwet verantwoordelijk voor de toeleiding naar de RvdK. Een professional van bijvoorbeeld een lokaal team, Veilig Thuis, een crisisteam, leerplicht, of een jeugdhulporganisatie kan een melding doen bij een jeugdbeschermingstafel (JBT). Aan deze tafel zitten vertegenwoordigers van de gemeente, RvdK, degene die de melding heeft gedaan, ouders en soms de jeugdige en/of mensen uit het netwerk en eventueel betrokken hulpverleners.

"Het gezin komt onder toezicht te staan en kan verplichte hulp opgelegd krijgen."

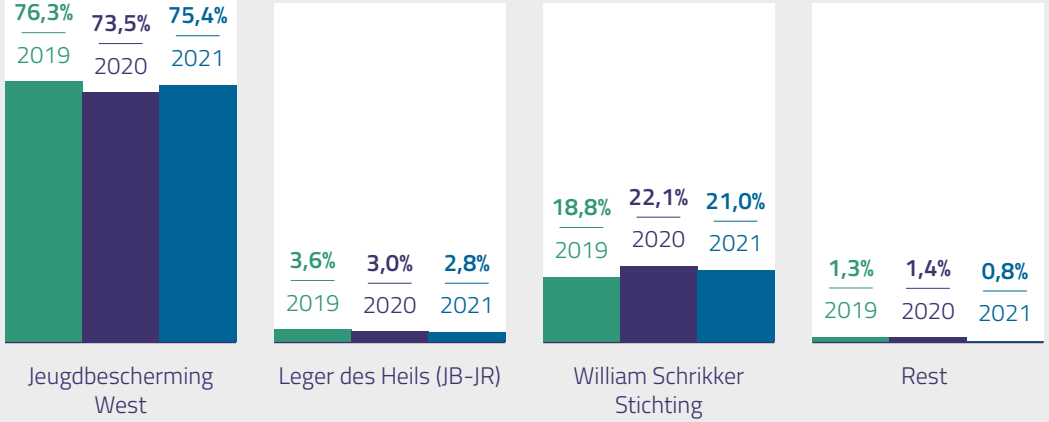
Aan de JBT wordt een zorgvuldige afweging gemaakt, door het horen van alle betrokkenen. Hier wordt beoordeeld of een onderzoek door de RvdK of jeugdbeschermingsmaatregel nodig is, of dat vrijwillige hulp ingezet kan worden. De RvdK zal in geval van een onderzoek alle betrokkenen bij het gezin horen en op basis van de uitkomsten een advies uitbrengen aan de kinderrechter. De kinderrechter neemt, alle belangen afwegende, vervolgens een besluit over het uitspreken van een jeugdbeschermingsmaatregel en door welke GI deze uitgevoerd moet worden.

Data, analyse, landelijke en regionale ontwikkelingen in de jeugdbescherming

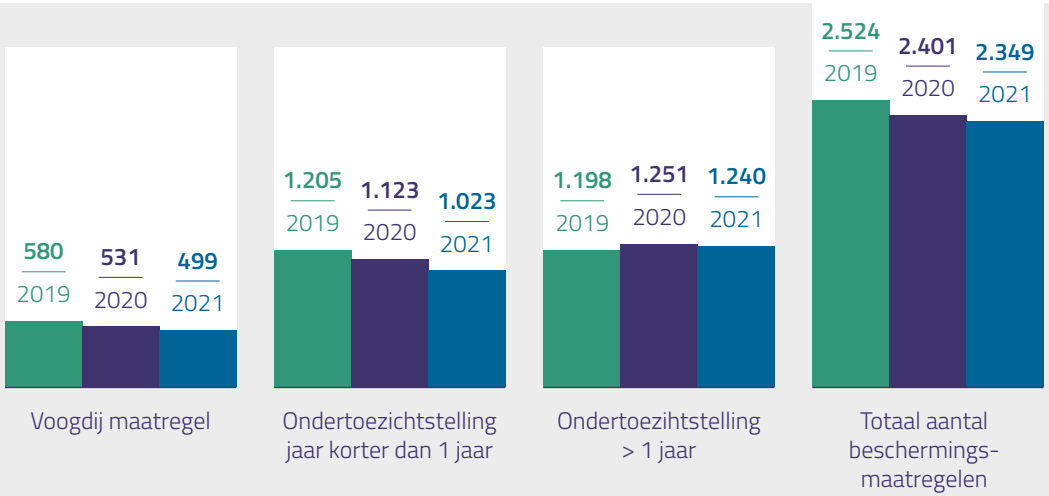
Er zijn in de regio Haaglanden drie GI's werkzaam: Jeugdbescherming West (JB West, voor de generieke doelgroep), de William Schrikker Stichting (WSS, voor de LVB doelgroep) en het Leger des Heils JB-JR (LdH, voor een bijzondere multi-problem doelgroep). De onderlinge verhouding van de GI's is hierboven in beeld gebracht. 1% van de inzet wordt vanwege het woonplaatsbeginsel door GI's buiten regio Haaglanden uitgevoerd.

Het totaal aantal Jeugdbeschermingsmaatregelen in Haaglanden over de afgelopen drie jaar laat een vrij constante, licht dalende lijn zien. Vergeleken met het landelijke beeld heeft Haaglanden te maken met een gemiddeld percentage jeugdigen met een

Figuur 21: Verdeling van inzet tussen de GI's

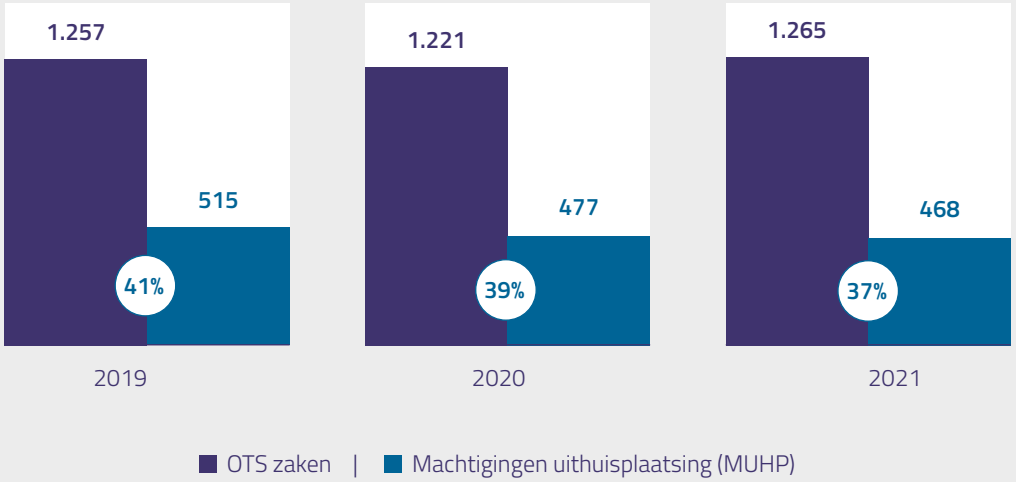
Figuur 22: Ondertoezichtstelling en voogdijmaatregelen Jeugdbescherming

Figuur 23: Jeugdreclasseringsmaatregelen

Figuur 24: Aantal MUHP t.o.v. het totaal aantal OTS zaken

maatregel (namelijk 0,77%) ten opzichte van het totaal aantal jeugdigen tot en met 17 jaar[10].

Ook het aantal jeugdreclasseringsmaatregelen in Haaglanden over de afgelopen drie jaar laat een dalende lijn zien. De dalende trend is ook landelijk zichtbaar.

De regio Haaglanden gaat de komende periode een scherpere visie ontwikkelen op de thema's jeugdreclassering en forensische jeugdhulp. Er zijn signalen van verjonging van first-offenders met zwaardere delicten. Daarnaast verschuift de kleine criminaliteit van de straat naar een online omgeving die onzichtbaar is en moeilijk te monitoren. De regio gaat zich daarom richten op de kwalitatieve monitoring van de volgende onderwerpen:

- Forensische jeugdhulp sluit aan bij een veranderende doelgroep.
- Jeugdreclassering heeft een pro-actieve rol in de begeleiding van jonge delictplegers.

Het komende jaar wordt er onderzoek gedaan naar deze veranderende doelgroep. De uitkomsten hiervan zullen worden gebruikt om de huidige visie aan te scherpen en waar nodig de werkwijze aan te passen.

[10] Bron: CBS gegevens over het eerste half jaar 2021

[11] Er is sprake van preventieve betrokkenheid van de GI als er geen wettelijke kinderbeschermingsmaatregel is uitgesproken door de rechter.

Uithuisplaatsingen

Figuur 24 geeft op basis van data van JB West het totaal aantal machtigingen uithuisplaatsing (MUHP) aan ten opzichte van het totaal aantal ots.

In het aantal uithuisplaatsingen is een lichte daling te zien. De rol en betrokkenheid van de GI bij een MUHP is wisselend en soms beperkt van invloed. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om jeugdigen met een plaatsing bij de andere ouder, in een (netwerk)pleeggezin, een gezinshuis of een residentiële setting. De jeugdigen met een machtiging uithuisplaatsing kunnen onderverdeeld worden in de volgende categorieën:

- Jeugdigen waarvoor een MUHP verzocht is door de RvdK bij aanvang van de ots (2021: 149).
  - Voor 82 jeugdigen was er sprake van een preventieve betrokkenheid[11] van JB West.
  - Voor 67 jeugdigen was er geen sprake van preventieve betrokkenheid van JB West.
- Jeugdigen waarvoor een MUHP verzocht is door JB West tijdens een lopend ots-traject (2021: 38)
- Jeugdigen voor wie een reeds eerder uitgesproken MUHP wordt verlengd (2021: 281)

Er wordt ook toegewerkt naar een onderscheid tussen een spoed MUHP en een regulier MUHP. Het CBS gaat deze informatie landelijk uitvragen bij de GI's. Deze informatie wordt verwacht in oktober 2022. Aanvullend wil de regio Haaglanden ook het aantal gerealiseerde terugplaatsingen monitoren.

Toekomstscenario

Eind 2019 publiceerden de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) en de inspectie Justitie en Veiligheid het rapport '*Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd*', waarin de Inspecties oordeelden dat jeugdigen met een jeugdbeschermings- of jeugdreclasseringsmaatregel onvoldoende bescherming kregen en de GI's hun wettelijke opdracht onvoldoende konden uitvoeren.

In meerdere kamerbrieven van de destijds betrokken ministers is een heroverweging van de beschermingsketen aangekondigd[12]. Een landelijk traject heeft, onder leiding van een landelijke kwartiermaker, geleid (voorjaar 2021) tot een toekomstscenario[13] kind- en gezinsbescherming:

- Het landelijk toekomstscenario is uitgewerkt aan de hand van vier basisprincipes, die samen met de betrokken partijen zijn geformuleerd, namelijk "eenvoudig", "duidelijk en transparant", "gezinsgericht" en "lerend". Deze principes vormen de fundering voor het toekomstscenario.
- In het toekomstscenario wordt gepleit voor een regionaal veiligheidsteam, waarin het overgrote deel van de taken van de RvdK, de GI's en Veilig Thuis opgaan in de kerntaken van dit team.
- Het lokale team is de spil van de aanpak.

De regio Haaglanden heeft de ambitie uitgesproken de kind- en gezinsbescherming verder te ontwikkelen volgens het toekomstscenario. Hiertoe is een aanvraag gedaan voor het starten van een proeftuin om te experimenteren met een nieuwe werkwijze. Betrokken partners hierbij zijn: Veilig Thuis Haaglanden, JB West, WSS, Stichting, Perspektief, RvdK en namens de regio Haaglanden de gemeenten Delft, Den Haag en Westland.

Doorbraakaanpak

Parallel aan de ontwikkeling van het toekomstscenario is de huidige praktijk in de jeugdbescherming tegen het licht gehouden door het Rijk en de Inspectie. De inspecties IGJ en J&V constateerden in hun vervolgrapport 'Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd' (juli 2021) dat te veel jeugdigen te lang op passende hulp moesten wachten. Vanwege de te lange wachttijden voor de inzet van passende jeugdhulp voor jeugdigen met een maatregel is onze jeugdbeschermingsregio Zuid-West (Haaglanden, Midden-Holland, Zuid-Holland Zuid en Holland Rijnland) vanaf juli 2021 onder verscherpt toezicht van de inspecties en Interbestuurlijk toezicht (IBT) door het Rijk gesteld. De regio Zuid-West heeft een plan van aanpak met concrete acties opgesteld om zo te realiseren dat er sneller passende hulp wordt verstrekt: de doorbraakaanpak.

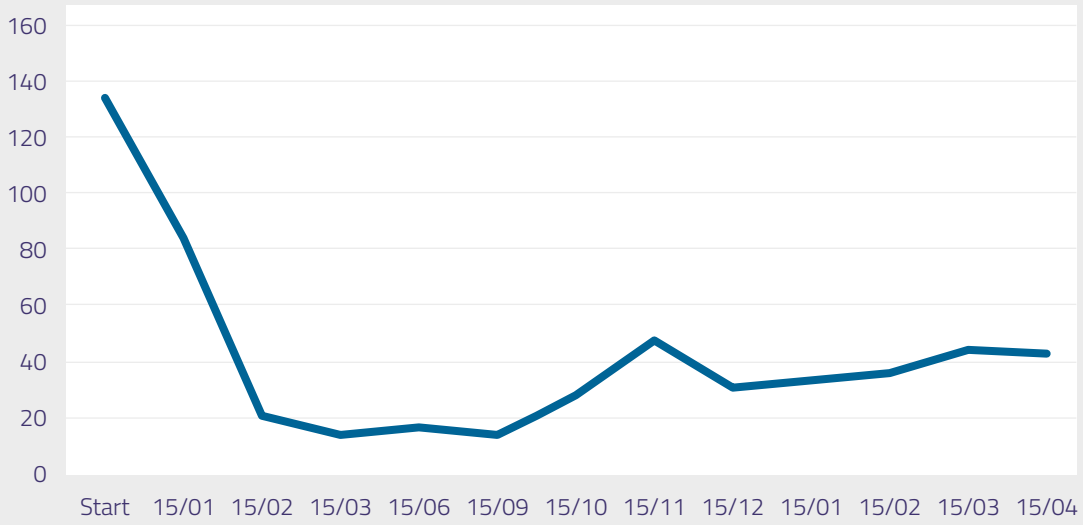
In maart 2022 is het verscherpt toezicht en IBT beëindigd in onze regio gezien de dalende cijfers en het vertrouwen dat er is in de ingezette doorbraakaanpak. Tot medio 2022 zal er nog maandelijks worden gemonitord op het aantal jeugdigen op de doorbraaklijst inclusief hun hulpvraag. Daarna wordt opnieuw de frequentie van monitoren bepaald.

Rapport van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) en de inspectie Justitie en Veiligheid 'Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd'

[12] Ook in de meest recente kamerbrief over hervormingen in het jeugdstelsel van mei 2022 wordt aangegeven dat verbeteringen in de keten van jeugdbescherming op korte termijn nodig zijn.

[13] Zie ook: Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming | Rapport | Rijksoverheid.nl

Figuur 25: Kinderen op de doorbraaklijst Haaglanden

De casuïstiek wordt in 2021 maandelijks doorgesproken met de GI's om te bezien waar met inzet vanuit de regio doorbraken kunnen worden geforceerd. Hierdoor blijft er ook goed zicht op de actuele lacunes in het zorgaanbod.

Het totaal aantal lopende jeugdbeschermingsmaatregelen in Haaglanden is circa 2.260. Per 1 april 2022 wachten er in Haaglanden nog 43 kinderen met een maatregel langer dan 3 maanden op passende hulp. Het overgrote deel van de jeugdigen ontvangt daarmee tijdig passende hulp.

De stijging vanaf september 2021 is optisch, veroorzaakt door de verbreding van de aanpak van JB West naar het totaal van de drie GI's. Daarnaast had het belang om casuïstiek voor de doorbraakaanpak te registreren, vanaf dat moment meer de aandacht van de jeugdbeschermers.

Beweging van 0

De Beweging van 0 is een landelijk en groeiend initiatief dat in 2019 door een groep jeugdhulpprofessionals is gestart[14]. Deze beweging heeft tot doel om de jeugdbescherming en jeugdhulp in brede zin op allerlei gebieden structureel te verbeteren. Leidend thema en tegelijkertijd ook de ambitie is het optimaal opgroeien van de kinderen in Nederland, waarbij als ultiem doel voor de toekomst is gesteld: 0 kinderen die niet optimaal thuis opgroeien. De Beweging wil dat de jeugdhulp stapje voor stapje steeds meer gaat bereiken voor kinderen, ouders en samenleving, tegen een steeds rendabeler kosten-baten-verhouding.

In de regiovisie (zie ook het hoofdstuk 'zo thuis mogelijk opgroeien') is de Beweging naar 0 uithuisplaatsingen opgenomen. Uitgangspunt voor de regio, GI's en ketenpartners is dat kinderen thuis wonen en dat de passende hulp binnen de thuissituatie wordt ingezet. Hiervoor is het nodig dat GI's vroegtijdig samenwerken met de lokale teams en de jeugdhulpaanbieders en gelijktijdig optrekken. Zo kan er bij onveiligheid direct een interventie worden ingezet en wordt uithuisplaatsing bij voorkeur voorkomen. Het (door)ontwikkelen van deze werkwijze gebeurt op dit moment onder andere via Beter Samenspel.

[14] Zie www.bewegingvannul.nl

Beter Samenspel

Het programma Beter Samenspel voor veilig opgroeien (BSS) is inmiddels al enkele jaren bekend in de regio Haaglanden als de werkwijze waarin de GI en het lokale team samen optrekken rondom casuïstiek waar veiligheidsvraagstukken spelen. Het doel van dit programma is om de samenwerking tussen de lokale teams en de GI's te intensiveren, kinderen duurzaam veilig te laten opgroeien én de hoogste kwaliteit bieden voor kinderen die hierin gevaar lopen, door:

- Vroegtijdig, op verzoek van het lokale team, de expertise van de GI in te zetten om escalaties op langere termijn te voorkomen;
- De GI en het lokale team niet opeenvolgend, maar parallel in te zetten voor hetzelfde doel, namelijk het realiseren van blijvende veiligheid voor dezelfde gezinnen;
- De lokale teams steeds te positioneren naast het gezin, terwijl de GI bevraagd wordt op de veiligheid.

Vanuit het programma BSS zijn knelpunten gedefinieerd die door een verbeterde en parallelle samenwerking tussen de GI's en de lokale teams aangepakt worden, zoals:

- Te veel jeugdigen krijgen te laat, te lang, te kort of mogelijk onnodig een maatregel;
- In standhoudende (intergenerationele) patronen worden niet herkend en of niet doorbroken.

De expertise van GI's en lokale teams wordt gedeeld om tot een gezamenlijke verklarende analyse en een (systeemgericht)

veranderplan te komen. Gemeenten Delft, Den Haag (Escamp) en Westland gaan verder op de ingeslagen weg en werken toe naar het borgen van de werkwijze van BSS als een onderdeel van het reguliere proces. De geleerde lessen vanuit deze gemeenten worden benut in de rest van de regio. De gemeenten Rijswijk en Zoetermeer zijn inmiddels ook van start gegaan. De overige gemeenten bereiden de start voor. De beschikbare capaciteit (mede als gevolg van de huidige krapte op de arbeidsmarkt) in de lokale teams en de GI's is tot op heden een belangrijke reden geweest waardoor de implementatie trager gelopen is dan gepland.

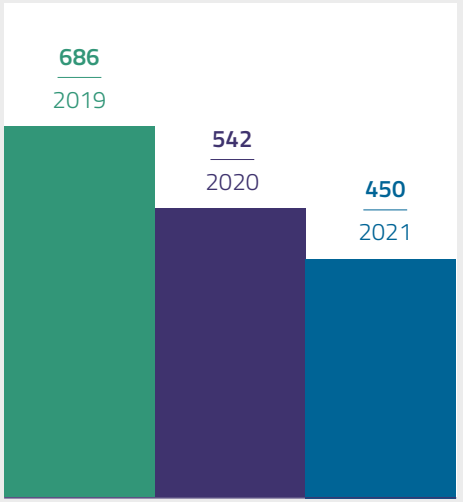
Het programma BSS kent een eigen monitor met zowel kwantitatieve als kwalitatieve indicatoren.

In figuur 26 over Beter Samenspel is te zien dat de implementatie van het programma een voorzichtige start heeft gemaakt met het samen optrekken van de GI en het lokale team. Er is nog een beperkt aantal gezinnen waar het lokale team de regie heeft op de veiligheidssituatie en de GI vanuit haar expertise mee oploopt in het gezin om een escalatie en een maatregel te voorkomen.

"Door de volledige uitwisseling van informatie begrijp je veel beter waarom de ots nodig is en niet kon worden voorkomen. Dit is hoe ik mijn werk als jeugdbeschermer het liefst zou willen uitvoeren!" (jeugdbeschermer inzake Beter Samenspel)[15]

[15] Bron: Cases Beter Samenspel, Rapport van het Programmabureau Jeugdhulp Haaglanden, 2022.

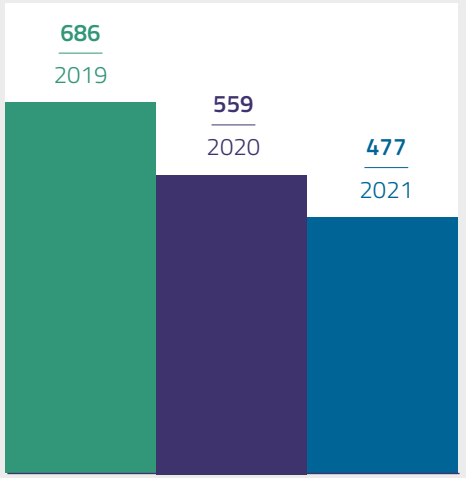
Figuur 26: Beter SamenSpel (BSS)

Activiteiten in het preventief justitieel kader: samen optrekken regie op veiligheid bij de GI's

Activiteiten in het preventief justitieel kader: samen optrekken regie op veiligheid bij het lokale team

Totaal

Figuur 27: Gemiddelde kosten per verwijzer (in euro's)

In figuur 27 valt op dat de uitgaven voor jeugdhulp bij de verwijzingen door de GI het hoogst zijn. Dit is een bekend patroon dat ook landelijk te zien is aangezien de jeugdbescherming ook wel wordt gekenmerkt als de Intensive Care van de jeugdhulp. Het gaat om gezinnen waar het ontbreekt aan veiligheid waardoor én ouder én jeugdigen hulp nodig hebben. Hierbij is keuze vaak óf een vorm van verblijf óf intensieve hulp in de thuissituatie en beide zijn kostbaar. Daar komt bij dat de caseload van de jeugdbeschermer is verzwaard doordat de gezinnen met relatief lichte problematiek nu vooral preventief (bijvoorbeeld in de lokale teams) worden geholpen.

Crisis Interventie Team Haaglanden (CIT)

Het CIT van JB West is de crisisdienst voor de jeugdigen die zich in de regio bevinden. Het CIT beoordeelt op basis van afgesproken criteria of er sprake is van een crisis. Zo ja, dan voert zij een crisisinterventie uit om de crisis te bezweren. Een crisisinterventie kenmerkt zich doordat het CIT direct in actie komt en indien nodig binnen 2 uur op de plek van de crisis aanwezig is. De crisisinterventie is erop gericht de directe veiligheid van kinderen en jongeren te realiseren. Dit betekent dat het crisisinterventieteam tijdens een crisisinterventie een veiligheidstaxatie uitvoert en waar nodig zorgt voor een tijdelijk 'noodverband'.

Dit noodverband heeft twee doelen:
1. Directe controle op het geweld (dit wordt gestopt).
2. Maatregelen treffen om de slachtoffers te beschermen.

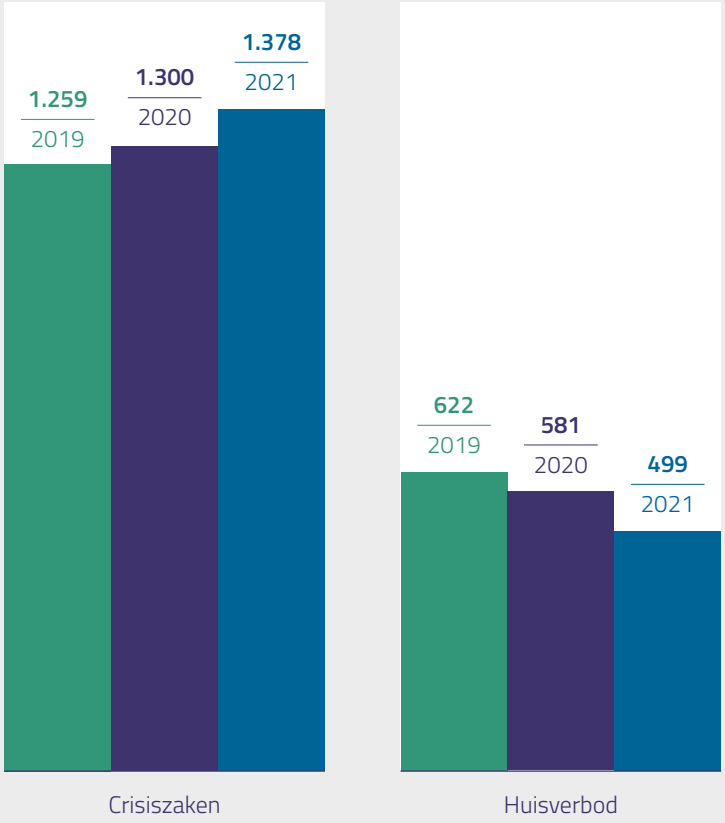
Het CIT heeft een 24-uurs bereikbaarheid en beschikbaarheid voor consult, advies en het ontvangen en beoordelen van crisismeldingen. Waar nodig wordt samengewerkt met de GGZ-crisisdienst, LVB-expertise of andere aanbieders. Bij de uitvoering van de Wet Tijdelijk Huisverbod werkt het CIT samen met de politie, maatschappelijk werk, de volwassenenreclassering en Veilig Thuis. Het CIT draagt bij aan de risicoanalyse en de eerste opvang van kinderen voorafgaand aan het opleggen van het huisverbod of heeft de rol om na het huisverbod de analyse te doen van de ontwikkeling van de kinderen.

We zien aan de cijfers van de afgelopen drie jaar dat er een lichte daling is in het aantal huisverboden en een lichte stijging in het aantal crisisinterventies. De instroom was in de afgelopen twee jaar onvoorspelbaar en grillig, mogelijk als gevolg van de lockdown maatregelen vanwege het coronavirus. Bij de crisisinterventies is de j-GGZ een steeds grotere rol gaan innemen.

Naast de inzet bij huisverboden en crisisinterventies biedt het CIT ook advies aan voor de partnerorganisaties in de regio zoals jeugdhulpaanbieders en lokale teams. In 2021 is door het CIT in 283 situaties advies bij een verzoek of melding geboden. In 2020 was dit in 258 situaties het geval. Waar mogelijk en verantwoord biedt het CIT advisering en begeleiding bij het zelf beteugelen van een crisismelding, vanuit de overtuiging dat dit voor de cliënt minder belastend is dan een verwijzing naar het CIT. Bovendien wordt er op deze wijze inzet van duurdere zorg voorkomen.

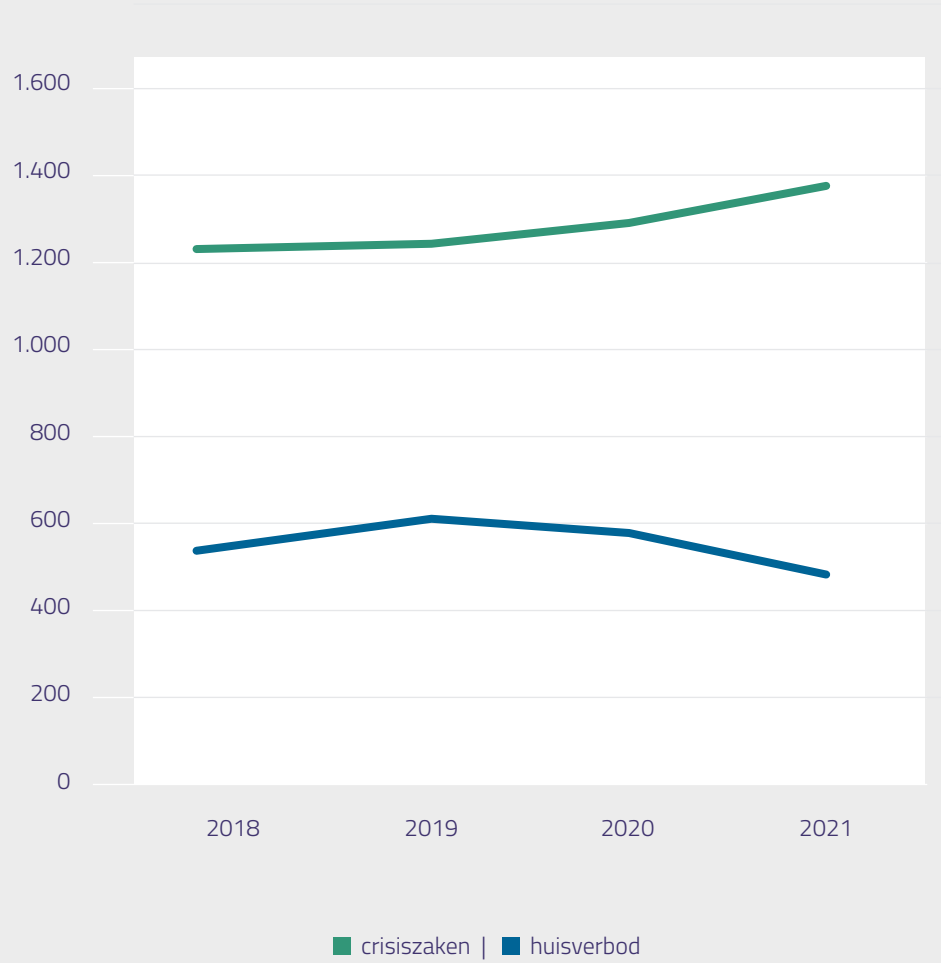
> **"Een crisisinterventie kenmerkt zich doordat het CIT direct in actie komt en indien nodig binnen 2 uur op de plek van de crisis aanwezig is."**

Figuur 28: Aantal jeugdigen door het CIT in 2019-2021 in behandeling genomen als crisistraject en als huisverbod

Aantal jeugdigen door het CIT in 2019-2021 in behandeling genomen als crisistraject en als huisverbod.

Figuur 29: Aantal afgesloten trajecten per jaar 2018-2021 door het CIT

“De focus van de aanpak blijft liggen op de casuïstiek en de efficiënte toeleiding naar passende hulp voor alle jeugdigen.”

Het aantal jeugdigen dat vanuit het CIT een beroep moet doen op de gedwongen hulp is al jaren vrij stabiel tot heel licht dalend. In 2021 betrof dit in totaal 35 gezinnen met in totaal 53 jeugdigen waarvan het bij 16 gezinnen ging om een spoedmaatregel.

Tot slot

In dit hoofdstuk is beschreven wat in de regio Haaglanden gedaan wordt om jeugdigen duurzaam veilig te kunnen laten opgroeien. Er is toegelicht wat jeugdbescherming en jeugdreclassering is, hoe vaak de jeugdbescherming en jeugdreclassering wordt ingezet. Ook is toegelicht hoe de relatie is met de inzet van jeugdhulp door de GI en hoe er samengewerkt wordt om het aantal jeugdigen dat lang op passende hulp moet wachten verminderen. De GI’s en lokale teams werken samen in het programma Beter Samenspel voor kinderen met veiligheidsproblemen. De regio zet zich in voor de Beweging van 0; geen enkel kind dat niet meer optimaal thuis opgroeit. Ten slotte zijn de ontwikkelingen geschetst van het Crisis Interventie Team.
Over Veilig Thuis is in deze monitor nog geen cijfermatige informatie opgenomen. Dit is een van de ontwikkelpunten voor toekomstige monitors.

In 2022 wordt de doorbraakaanpak voortgezet en krijgt de monitor een reguliere plaats in de dataverzameling. De focus van de aanpak blijft liggen op de casuïstiek en de efficiënte toeleiding naar passende hulp voor alle jeugdigen. In het kader van de Beweging van 0 wordt gewerkt aan een dataset over de aantallen uithuisplaatsingen. De monitor Beter Samenspel wordt blijvend gevolgd en mede in het licht van de aantallen uithuisplaatsingen bezien. De aanvraag voor de proeftuin voor het toekomstscenario jeugdbescherming is halverwege 2022 ingediend bij het Rijk en zal naar verwachting na de zomer starten. ■

5 Aanpak wachttijden

Dit hoofdstuk gaat over de aanpak van wachttijden in de specialistische jeugdhulp en wat de regio doet om wachttijden te beperken. Zowel in de regiovisie als landelijk is er veel aandacht voor dit onderwerp. In dit hoofdstuk wordt de huidige stand van zaken van de aanpak in Haaglanden weergegeven en hoe die zich verhoudt tot de landelijke aanpak wachttijden.

Lange wachttijden zijn onwenselijk. Een goed begrip van de wachttijden problematiek is noodzakelijk om verbetering aan te kunnen brengen. In 2021 hebben de gemeenten uit de regio Haaglanden zich daarom vooral gericht op het verkrijgen van een verbeterd inzicht in wachttijden bij de ingekochte jeugdhulpaanbieders. De acties die nodig waren om meer inzicht te verkrijgen in wachttijden zijn nader toegelicht in dit hoofdstuk. In het laatste deel van dit hoofdstuk worden de maatregelen benoemd die in 2022 (en verder) genomen worden om wachttijden in de regio Haaglanden terug te dringen.

"Wachttijden zijn onwenselijk. Om wachttijden terug te kunnen dringen, is eerst meer inzicht nodig."

Aanpak wachttijden

Net als in de meeste jeugdhulpregio's is er ook in Haaglanden sprake van vaak lange wachttijden voor bepaalde vormen van jeugdhulp. Wachten op jeugdhulp is deels onoverkomelijk en onderdeel van het systeem, omdat het bijvoorbeeld duur is om overcapaciteit in stand te houden. Maar waar het wachten op zorg schadelijk is voor kinderen wordt het een urgent probleem. Zoals bij kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel of vroeghulp waarop kinderen twee jaar moeten wachten. We spreken dan van schadelijke wachttijden.

In de regio Haaglanden werd tot 2019 een steeds groter beroep gedaan op jeugdzorg. Sinds dat jaar is sprake van een stabilisering en later van een procentuele afname van het aantal jeugdigen die een vorm van jeugdhulp ontvangen. Er is een lichte daling zichtbaar van jeugdigen die in een instelling verblijven en een stijging van de inzet van ambulante jeugdhulp. Dit zou kunnen duiden op een wenselijke beweging dat jeugdigen meer in de eigen omgeving begeleiding ontvangen. Wachttijden zijn echter divers. Sommige jeugdigen wachten op een vorm van jeugdhulp bij een aanbieder tot zij aan de beurt zijn. Voor anderen is de zorg die zij nodig hebben niet ingekocht in de regio Haaglanden. Deze kinderen wachten tot er een alternatieve oplossing in de regio is gevonden, of tot de gevraagde zorg binnen de regio is gerealiseerd. Kinderen kunnen ook wachten tot er uiteindelijk in een andere regio hulp wordt gevonden of een andere jeugdhulpvorm wordt aangeboden.

Wachttijden in de regiovisie

De regio Haaglanden heeft in de afgelopen jaren al een aantal stappen gezet in het kader van wachttijden. Zo is er in 2017 een onderzoek gestart naar de in-, door- en uitstroom bij jeugdhulp met verblijf in een instelling.
Daarnaast is er bij het Expertiseteam Complexe Zorg een driejarig project 'Zorglogistiek' gestart. Hierin worden jeugdigen die te lang wachten op zorg of moeilijk plaatsbaar zijn, ondersteund in de toeleiding naar passende jeugdhulp (met verblijf).
Verder is eind 2020 parallel aan de pilot Zorglogistiek in het kader van verscherpt toezicht vanuit de Inspectie[16] een 'doorbraakaanpak' gestart. Deze aanpak richt zich op gezinnen met een beschermingsmaatregel die langer dan drie maanden op passende hulp wachten. De regio Haaglanden heeft voor deze doorbraakaanpak samen met drie andere jeugdregio's een plan van aanpak opgesteld met concrete acties om sneller passende hulp te kunnen verstrekken. Meer informatie over de doorbraakaanpak is te lezen in hoofdstuk 4. In 2021 wordt er gewerkt aan een systeem om alle wachttijden bij aanbieders in beeld te krijgen

Het streefbeeld is om als regio regie te hebben op alle jeugdigen voor wie wachten schadelijk is. Dubbele registraties, waarbij kinderen bij verschillende instellingen op een wachtlijst staan moeten worden voorkomen. En ook is het doel om stapsgewijs voor zowel verwijzers als inwoners online informatie beschikbaar te hebben over het beschikbare jeugdhulpaanbod en eventueel

"Ouders en jongeren willen zelf graag informatie op kunnen zoeken over de beschikbare zorg en de bijbehorende wachttijden."

[16] Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid.

daarmee gemoeide wachttijden. Ouders en jongeren willen zelf graag informatie op kunnen zoeken over de beschikbare zorg en de bijbehorende wachttijden.

Kern van de aanpak wachttijden

De aanpak van schadelijke wachttijden in Haaglanden richt zich op jeugdigen die drie maanden of meer wachten op hulp. Dit sluit aan bij de doorbraakaanpak in het kader van het verscherpt toezicht van de Inspectie. De volgende doelen zijn geformuleerd om wachttijden aan te pakken:

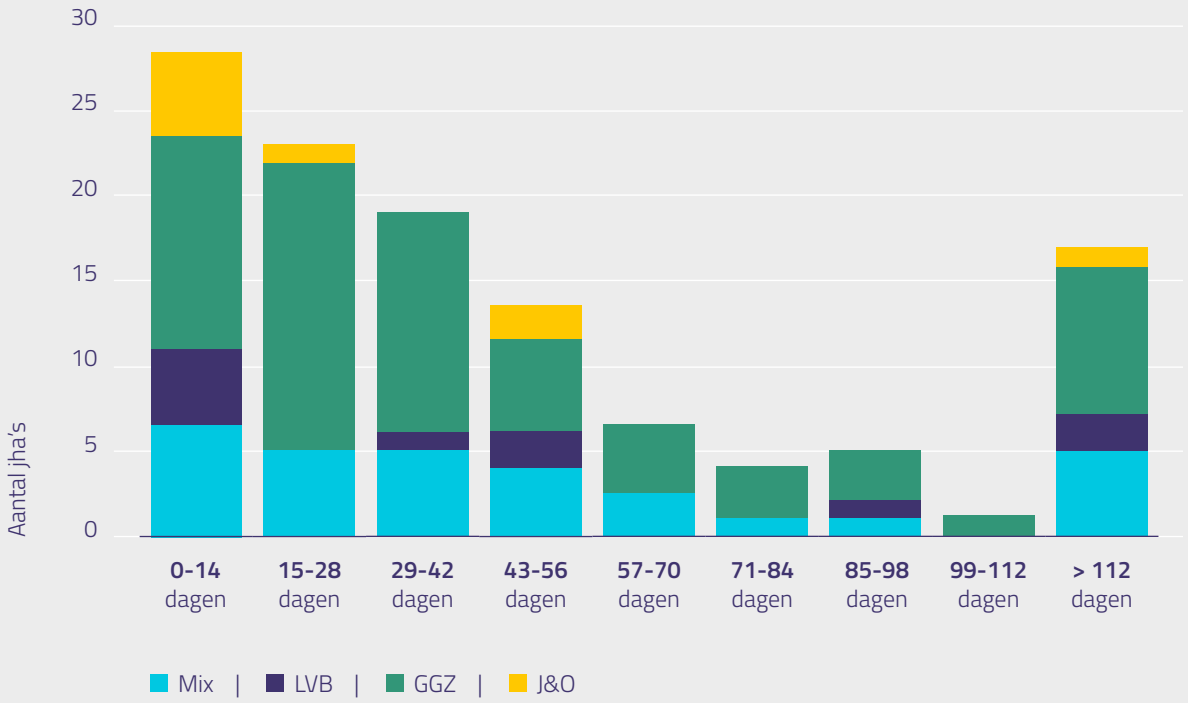
a. Definiëren wat 'te lang' wachten is (schadelijke wachttijd).
b. Zicht krijgen wie waarop te lang wacht (Dit betekent zicht krijgen op enerzijds de zorgvormen waarin wachten te lang of schadelijk voorkomt en anderzijds zicht krijgen welke cliënten dit betreft).
c. Regie (samenwerkende gemeenten) en uitvoering van casus-regie organiseren.
d. Lerende structuur voor ketenafspraken.
e. Digitale infrastructuur ontwikkelen en inrichten.

De aanpak wachttijden staat niet op zichzelf, maar sluit aan op de bestaande (infra)structuren in de regio zoals Zorglogistiek, de Experttafel van het Expertiseteam Complexe Zorg en de (boven) regionale doorbraakaanpak gecertificeerde instellingen. Ook het door ontwikkelen van de werkwijze van de doorbraakaanpak naar alle jeugdigen (met en zonder jeugdbeschermingsmaatregel) die langer dan drie maanden op hulp wachten, is onderdeel van de aanpak.

Landelijke ontwikkelingen wachttijden

Wachttijden is een landelijk probleem en is niet eenvoudig oplosbaar. Wachttijden zijn het resultaat van onvoldoende doorstroom, en beschikbaarheid van uitstroom mogelijkheden. Zoals in het eerste hoofdstuk is toegelicht, neemt de duur van trajecten toe. Dit werkt langere wachttijden in de hand. Wachttijden en zorgvormen hebben effect op elkaar. Bijvoorbeeld wanneer door de grote druk om zorg sneller in te zetten, een suboptimale oplossing wordt ingezet in de vorm van overbruggingszorg. Dit vraagt extra tijd van professionals, kost extra geld en lost het probleem van het kind niet op. Het wachttijdprobleem bestaat daarmee niet als losstaand probleem, het is mede een symptoom van een suboptimale (organisatie van de) zorg. Een te smalle benadering die gericht is op casuïstiek van het wachten op zorg helpt onvoldoende. De focus zou moeten liggen op de in-, door en uitstroom (de zorglogistiek) van jeugdigen waarbij er systeemaspecten betrokken worden. Uit landelijke inzichten, bijvoorbeeld vanuit het Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd (OZJ) blijkt dat als de effectiviteit van (de organisatie van) de zorg verbetert, dat dan de wachttijden afnemen.

Figuur 30: Totale wachttijd ambulante hulp per zorggebied

Op de y-as het aantal aanbieders (ingedeeld in de vier zorggebieden: kinderen met een licht verstandelijke beperking (LVB), Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ), Jeugd en Opvoedhulp (J&O) en een mix van twee of meer zorggebieden (Mix)) en dit aantal is afgezet tegen de totale wachttijd per zorggebied.

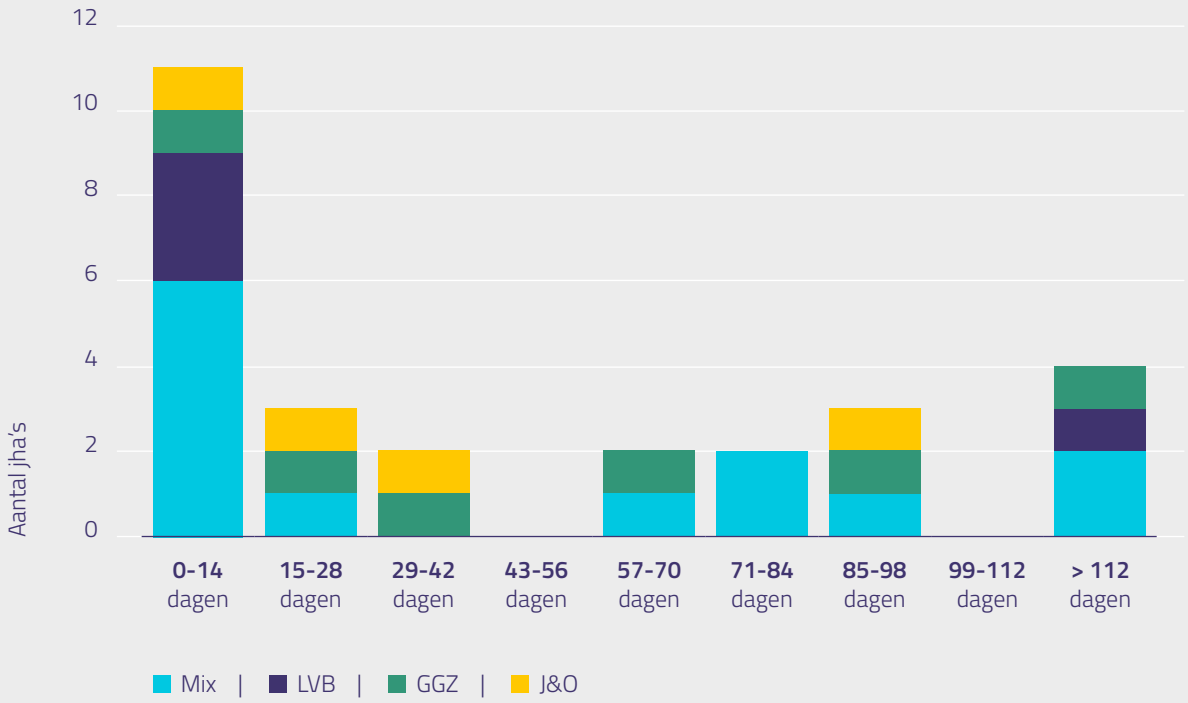
Stand van zaken aanpak wachttijden regio Haaglanden

In 2021 is er een uitvraag gedaan bij aanbieders over de wachttijden om hiermee meer inzicht te krijgen in wachttijden. De regio beschikt nog niet over een waterdichte dataverzameling waarmee het wachten objectief en per jeugdige actief kan worden gemonitord. In de contracten met de jeugdhulpaanbieders is opnieuw opgenomen dat de regio met ingang van 2021 regelmatig de wachttijden opvraagt. Door deze wachttijden inzichtelijk te maken kan de regio zich samen met de aanbieders en andere stakeholders inzetten om de wachttijden te verkorten.

Langste wachttijd bij de ambulante jeugd-GGZ

De ambulante jeugd-GGZ heeft de langste wachttijd bij de totale wachttijd per zorgvorm. Dit is conform het landelijke beeld en in lijn met het beeld in de doorbraakaanpak gecertificeerde instellingen en geeft aanleiding tot zorg. In totaal 22 (17%) van de 126 aanbieders bevindt zich qua wachttijd op de grens van drie maanden of (ver) daarboven. Hiermee is het totaalbeeld van het aantal wachtende kinderen echter nog niet compleet. Hieraan wordt in 2022 verder gewerkt. De projectgroep wachttijden gaat in overleg met deze aanbieders om gezamenlijk te bepalen wat er nodig is om het zicht hierop te verbeteren en de wachttijd te verkorten.

Figuur 31: Totale wachttijd verblijf per zorggebied

Op de y-as het aantal aanbieders (ingedeeld in de vier zorggebieden: kinderen met een licht verstandelijke beperking (LVB), Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ), Jeugd en Opvoedhulp (J&O) en een mix van twee of meer zorggebieden (Mix)) en dit aantal is afgezet tegen de totale wachttijd per zorggebied.

Langste wachttijd bij verblijf is integrale verblijfshulp

Voor jeugdhulp in combinatie met een woonvorm heeft integrale verblijfshulp de langste wachttijd. Deze vorm van jeugdhulp met verblijf is er voor kinderen die (tijdelijk) wonen op de locatie van de aanbieder en daar een combinatie van twee of meer soorten jeugdhulp krijgen. De vraag naar een meer integraal aanbod voor meervoudige problematiek en kleinschalige voorzieningen neemt toe.

Dubbele registratie

Bij het interpreteren van cijfers over wachttijden is het van belang om ook zich te krijgen op dubbele registraties. Jeugdigen staan soms op meerdere wachtlijsten tegelijk. Ook kan een jeugdige nog op wachtlijsten van meerdere aanbieders staan terwijl de jeugdige al wel in zorg is genomen door een aanbieder. Met de aanpak wachttijden worden ook de dubbele registraties beter inzichtelijk gemaakt. Wachtlijsten kunnen ingekort door dubbele registraties eruit te filteren.

Knelpunten wachtlijst residentieel

Uit de rapportages van het Expertiseteam Complexe Zorg blijkt dat de wachttijd voor jeugdhulp met verblijf in een instelling de afgelopen jaren licht is gedaald. De vraag naar gezinshuizen is gestegen, waardoor ook de wachttijd is opgelopen. Daarnaast is er afgelopen jaar meer vraag gekomen naar deeltijd verblijf en is ook daar een stijging in het aantal wachtenden te zien[17].

[17] Bron: Jaarrapportage Expertiseteam Complexe Zorg, wachtlijstbeheer

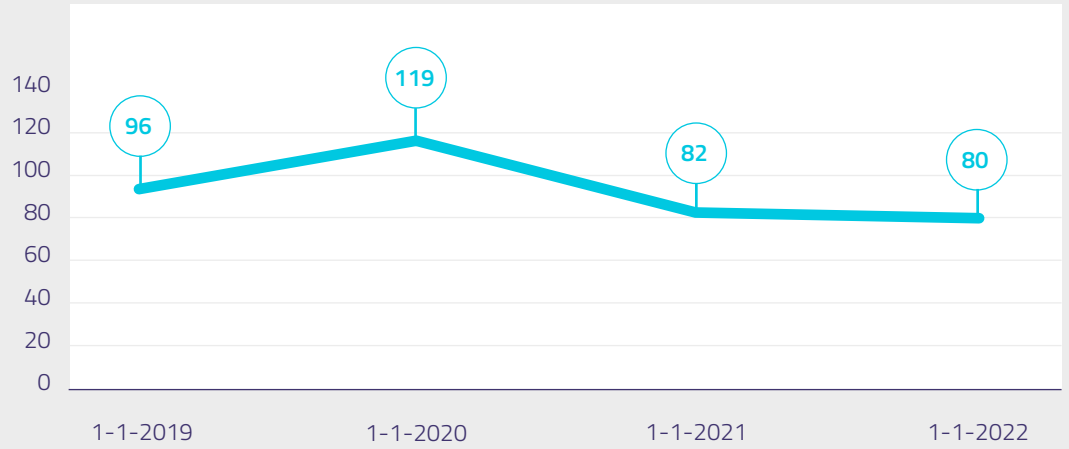
Op 1 januari 2022 waren er 80 jeugdigen die wachten op jeugdhulp met verblijf waarvan er 35 wachten op een gezinshuis.

Uit het wachtlijstbeheer van het Expertiseteam Complexe Zorg blijkt dat circa een kwart van de wachtende kinderen uiteindelijk van de wachtlijst af wordt gehaald. De reden is vaak dat de wachttijd zo lang is dat er is uitgeweken naar andere zorg of oplossingen. Binnen zorglogistiek komt een gedeelte van de kinderen terug, echter niet de kinderen die op gezinshuizen wachten. Naast een tekort aan beschikbare plekken speelt matching een belangrijke rol bij wachttijden voor gezinshuizen. Kinderen met meervoudige problematiek en ingewikkeld gedrag zijn niet op iedere beschikbare plek in een gezinshuis te plaatsen. In combinatie met de schaarse plekken leidt dit vaak tot afwijzing en een langere zoektocht. Vooral voor de complexere doelgroep die wacht op een gezinshuis loopt de wachttijd daardoor op.

Onderzoek De Haagse Hogeschool naar de ervaringen en inzet van Zorglogistiek

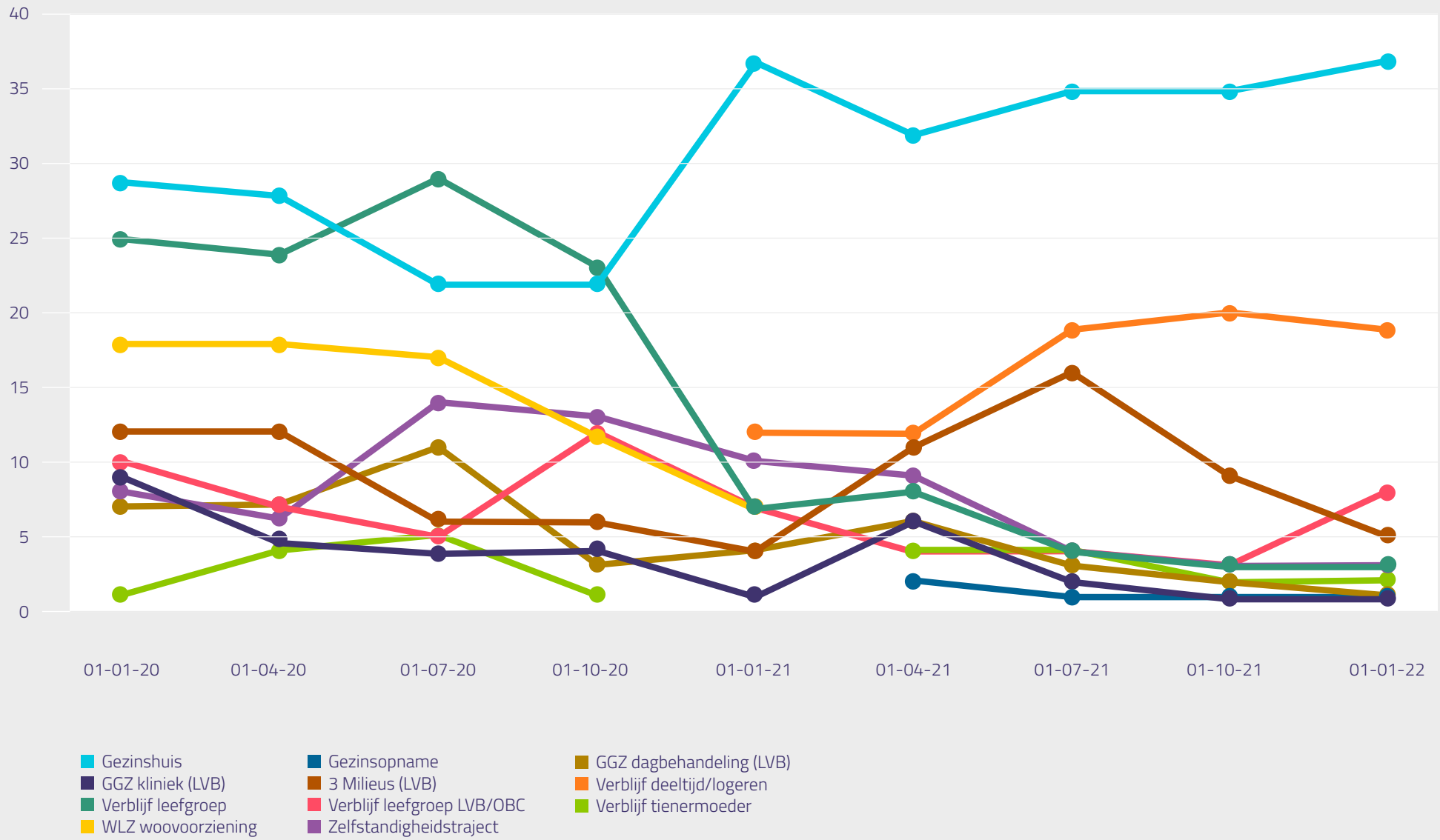
De Haagse Hogeschool heeft in 2021 onderzoek gedaan op basis van de gegevens van het wachtlijstbeheer en zorglogistiek van het Expertiseteam Complexe Zorg. Daaruit is naar voren gekomen dat kinderen bij het wachtlijstbeheer gemiddeld zes maanden op een plek wachten (70% wacht langer dan elf weken). Vanuit de coördinatie van zorglogistiek is de gemiddelde wachttijd drie maanden en 37% van de jeugdigen wacht langer dan elf weken. Daarnaast blijkt uit het onderzoek dat bepaalde categorieën kinderen langer wachten op zorg. Bijvoorbeeld kinderen waar meerdere problemen spelen of er sprake is van een jeugdbeschermingsmaatregel. Ook komt uit het onderzoek naar voren dat de gevraagde zorg en de daadwerkelijk geleverde zorg grotendeels met elkaar overeen komen[18].

Figuur 32: Aantal residentieel wachtenden haaglanden 2019-2021

[18] Bron: Gezocht: Residentiele plek! Evaluatie van de meerwaarde van zorglogistiek voor zorgaanbieders, verwijzers, ouders en jongeren; Haagse Hogeschool

Figuur 33: Wachtenden per zorgvorm op peildata 2020-2021

"Als een jeugdige wordt afgewezen dan komt hij of zij weer onderaan op de wachtlijst bij een andere aanbieder. Hierdoor kan het erg lang duren voordat de jeugdige de juiste zorg ontvangt."

Wachttijd van aanmelding tot intake langste wachttijd bij de ambulante hulp

Bij de ambulante hulp is de wachttijd van aanmelding tot intake de langste wachttijd in het proces van aanmelding tot start zorg. Het is niet zeker dat een jeugdige na de intake ook echt in behandeling wordt genomen. Als een jeugdige wordt afgewezen dan komt hij of zij weer onderaan op de wachtlijst bij een andere aanbieder. Hierdoor kan het erg lang duren voordat de jeugdige de juiste zorg ontvangt. Deze praktijk van wachten, afgewezen worden en elders onderaan beginnen verdient de kwalificatie 'niet acceptabel' en is onderdeel van de aanpak wachttijden in 2022.

Lange wachttijden van intake naar start zorg bij verblijf

Bij de aanbieders voor verblijf zijn, in tegenstelling tot de ambulante aanbieders, relatief ook hoge wachttijden van intake naar start zorg te zien. Dit kan verklaard worden doordat de flexibiliteit van het aanbod voor verblijf beperkter is. Er is een bepaalde capaciteit van bedden te vergeven en deze capaciteit is niet snel aan te passen. Ook speelt de matching van de jeugdige en de verblijfsgroep waarin hij of zij geplaatst kan worden een rol. Beide zaken kunnen vertragend werken op de plaatsing van de jeugdige in het verblijf.

Wachttijden specialistische Kinderdagcentra (KDC+)

Professionals die Integrale Vroeghulp bieden aan jonge kinderen signaleren in 2021 dat de wachttijden voor de specialistische Kinderdagcentra zeer lang zijn. Integrale Vroeghulp wordt ingezet zodat in een zo vroeg mogelijk stadium preventief aan ontwikkelingsachterstand kan worden gewerkt bij jonge kinderen. De wachttijden voor deze hulp loopt soms op tot twee jaar, waarbij de wachttijden in Den Haag ernstiger zijn dan in de rest van de regio Haaglanden. Dit is een duidelijk voorbeeld van wachttijden die schadelijk zijn. Van vroeghulp is dan immers nauwelijks meer sprake. Met als gevolg dat de ontwikkelingsachterstand van een kind al voor het vijfde jaar begint.

Uit onderzoek[19] komt naar voren dat het tijdverlies door wachttijden voor het jonge kind nijpend is en dat het als gevolg kan hebben dat de problematiek verergert. Het betreft kinderen die thuis niet de hulp krijgen die ze nodig hebben. Gezien de jonge leeftijd met vele ontwikkelingstaken is de wachttijd van langer dan een jaar voor deze kwetsbare doelgroep zeer schadelijk, omdat dit de ontwikkelingsachterstand vergroot.

Doorkijk 2022

In 2022 richt de aanpak wachttijden zich op de schadelijke wachttijden voor ambulante hulp en verblijf in een instelling. Samengevat gaat het dan om de volgende te bereiken doelen in 2022 zoals geformuleerd in het uitvoeringsplan 2022 van de Regiovisie:

- Zicht op *schadelijke wachttijden* (> 3 maanden)
- Een werkende verbrede doorbraakaanpak
- Een vastgesteld plan van aanpak en start realisatie van een

[19] Bron: 'Verkenning integrale vroeghulp Den Haag'; JSO, 2021

digitale tool voor meer inzicht in beschikbare hulp en wachttijden voor verwijzers en inwoners.

Zicht op alle langwachtenden

De regio Haaglanden gaat in overleg met de J-GGZ aanbieders om meer inzicht te krijgen in de knelpunten bij de langwachtenden. In samenspraak met aanbieders zal worden onderzocht welke acties bijdragen aan de verkorting van de wachttijden. Ook volgt in 2022 een overleg met KDC+ aanbieders voor inzicht en aanpak van de knelpunten bij de lange wachttijden bij KDC+ zorg.

De doorbraakaanpak wordt ook ingezet bij ambulante jeugdzorg

De doorbraakaanpak bij de gecertificeerde instellingen heeft ervoor gezorgd dat er zicht is op de knelpunten van de kinderen die op de wachtlijst staan. Hierdoor kunnen de regiogemeenten samen met de zorgaanbieders aan de slag om de knelpunten weg te nemen. Voor de ambulante zorg kan Zorglogistiek hierin een rol spelen. Zij doen dit al als bemiddelaar bij wachttijden bij de jeugdhulp met verblijf. De regiogemeenten zien graag dat op basis van de evaluaties en het gevoerde debat medio 2022 een besluit is genomen over een eventuele structurele plek voor een functie als Zorglogistiek, over de rol bij wachtlijstproblematiek (doorbraakaanpak), over de financiering en over de verantwoordelijkheden. De gemeenten starten in 2022 met rondetafelgesprekken, eerst met de betrokken aanbieders en daarna verbreed met vertegenwoordigers van lokale teams, overige aanbieders en verwijzers en ouders-jongeren.

Informatieplatform

In 2021 is een uitvraag gedaan voor een digitale tool voor inzicht in beschikbare hulp en wachttijden. Er is een aanbieder geselecteerd en de implementatie van de tool volgt in de loop van 2022.

Tot slot

In dit hoofdstuk is ingegaan op de wachttijden in de regio Haaglanden. De langste wachttijden zijn er bij de ambulante jeugd-GGZ en bij integrale verblijfshulp. Zo'n 17% van de aanbieders heeft een wachttijd van drie maanden of meer. In de ambulante hulp is de langste wachttijd van aanmelding tot intake. Bij verblijf zijn ook hoge wachttijden van intake naar start zorg. De wachttijden bij de specialistische Kinderdagcentra in de regio Haaglanden zijn lang, vooral in relatie tot de jonge leeftijd van de kinderen. In 2022 ontstaat meer zicht op de knelpunten van de jeugdigen die langer dan drie maanden op de wachtlijst staan. Door dit verbeterde inzicht, kan samen met de zorgaanbieders gericht gewerkt worden aan het verkorten van de wachttijden.

In 2022 heeft regio Haaglanden een informatieplatform waar de wachttijden van de zorgaanbieders voor inwoners en verwijzers (huisartsen, lokale wijkteams) zichtbaar zijn. Op die manier kunnen jeugdigen direct worden doorverwezen naar die zorgaanbieder die de kortste wachttijden hebben.

In dit hoofdstuk zijn geen cijfers opgenomen over eventuele wachttijden bij lokale teams, daarover wordt op het niveau van individuele gemeenten gerapporteerd. Een regionaal beeld van wachttijden bij lokale teams is een van de ontwikkelpunten voor volgende edities van deze regiovisie monitor. ■

6 Onderwijs en jeugdhulp werken effectief samen

In dit hoofdstuk wordt aan de hand van de regiovisie geschetst wat er binnen de gemeenten in de regio Haaglanden gebeurt op het gebied van samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp. Zowel in het (speciaal en regulier) primair en voortgezet onderwijs als het middelbaar onderwijs. In de regiovisie is de ambitie 'Jeugdhulp en onderwijs werken effectief samen' opgenomen.
Voor optimale ontwikkelingskansen van de kinderen en jongeren in de regio Haaglanden staan gemeenten en onderwijspartners samen aan de lat, met aandacht voor de lokale context. Dit hoofdstuk geeft inzicht in de complexiteit van het veld van onderwijs-jeugdhulp en licht toe hoe de ambities uit de regiovisie over onderwijs-jeugdhulp worden uitgewerkt.

Het is de gezamenlijke ambitie van samenwerkingsverbanden passend onderwijs en de gemeenten in Haaglanden dat ieder kind of jongere zich veilig en optimaal ontwikkelt in het primair onderwijs (po), voortgezet onderwijs (vo) en het middelbaar onderwijs (mbo). Om dit doel te bereiken is het belangrijk om passend onderwijs en jeugdhulp op elkaar af te stemmen, preventieve ondersteuning optimaal te benutten en aandacht te hebben voor het gezinssysteem waarin jeugdigen zich bevinden.

"Het is de gezamenlijke ambitie van samenwerkingsverbanden passend onderwijs en de gemeenten in Haaglanden dat ieder kind of jongere zich veilig en optimaal ontwikkelt in het primair onderwijs (po), voortgezet onderwijs (vo) en het middelbaar onderwijs (mbo)."

In de regiovisie is de ambitie 'effectief samenwerken tussen jeugdhulp en onderwijs' geformuleerd. De focus hierbij ligt op samenwerken op het snijvlak onderwijs - jeugdhulp en samen experimenteren, leren en monitoren. De samenwerking tussen onderwijs en gemeenten moet hiermee verder vorm krijgen.
In samenwerking met het mbo zetten de regio Haaglanden gemeenten in op inclusiever onderwijs, een dekkend onderwijs-jeugdhulp aanbod en preventie.

Ook landelijk is er aandacht voor de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp. Het kabinet heeft in 2020 de verbeteraanpak passend onderwijs[20] opgesteld om ervoor te zorgen dat elk kind de passende plek krijgt die het nodig heeft. En zo heeft het NJi meerdere publicaties geschreven over de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp die gemeenten en samenwerkingsverbanden kunnen ondersteunen bij het vormgeven van de samenwerking.
De samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp vindt niet plaats op het niveau van de regio Haaglanden, maar per onderwijs-samenwerkingsregio's. Deze samenwerkingsregio's zijn gebaseerd op de reikwijdte van de samenwerkingsverbanden. Hierdoor bestaan er in de gemeenten van de regio Haaglanden meerdere samenwerkingsregio's. In de eerste paragraaf worden deze regio's in beeld gebracht. Om het snijvlak van onderwijs en jeugdhulp in cijfers in beeld te brengen wordt ingegaan op het aantal leerlingen in het onderwijs die gebruik maken van jeugdhulp en het aantal thuiszitters. Ten slotte volgt een stand van zaken van de actielijnen uit de regiovisie. De vraag wordt beantwoord wat gemeenten in 2021 hebben gedaan om de actielijnen uit de regiovisie te bereiken.

Samenwerking tussen gemeenten en samenwerkingsverbanden

De regio Haaglanden beslaat tien gemeenten, vijf samenwerkingsverbanden passend primair onderwijs (po), vijf samenwerkingsverbanden passend voortgezet onderwijs (vo) en meerdere mbo-instellingen. Deze onderwijsinstellingen volgen niet de grenzen van de tien gemeenten. De samenwerkingsverbanden passend onderwijs (swv) zijn bij wet ingedeeld over bepaalde postcodes. In figuur 34 is zichtbaar hoe de tien samenwerkende gemeenten zich verhouden tot de samenwerkingsverbanden passend primair onderwijs. Op deze figuur is ook te zien dat niet alle gemeenten die vallen onder de vijf samenwerkingsverbanden ook onderdeel zijn van de regio Haaglanden. Zo valt bijvoorbeeld Wassenaar onder de regio Haaglanden, maar beslaat het desbetreffende samenwerkingsverband ook gemeenten die niet samenwerken met betrekking tot de jeugdhulpinkoop zoals Leiden. Een figuur van de samenwerkingsverbanden passend voortgezet onderwijs zou er ongeveer vergelijkbaar uit zien.
In de regio Haaglanden zijn dus meerdere samenwerkingsverbanden actief en dat bepaalt in grote mate de samenwerking tussen gemeenten en onderwijspartners. Hierna te noemen samenwerkingsregio's. Als voorbeeld zijn de gemeenten Den Haag, Rijswijk en Leidschendam-Voorburg een samenwerking

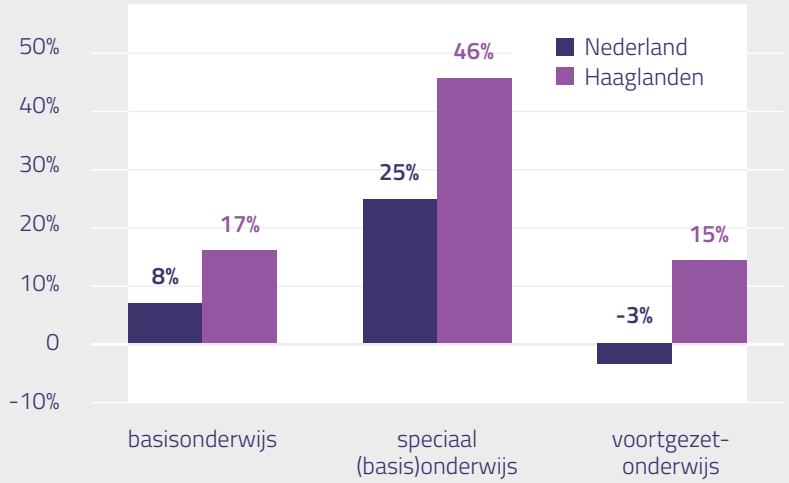
"In de regio Haaglanden gemeenten zijn dus meerdere samenwerkingsverbanden actief en dat bepaalt in grote mate de samenwerking tussen gemeenten en onderwijspartners."

[20] Kamerbrief Verbeteraanpak passend onderwijs en route naar inclusiever onderwijs, november 2020, referentie 25992965

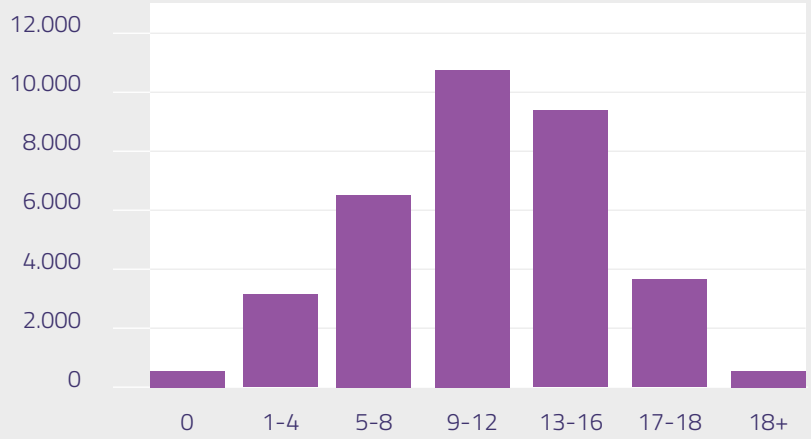
Figuur 34: Samenwerkingsverbanden primair onderwijs provincie Zuid-Holland

Figuur 35: Groei/krimp leerlingen t.o.v. 2018

Figuur 36: Jeugdhulp naar leeftijd in Haaglanden

aangegaan omdat de samenwerkingsverbanden SPPOH en ZHW in deze regio het passend onderwijs verzorgen. De gemeenten Delft, Pijnacker-Nootdorp en Midden-Delfland zijn een samenwerking aangegaan omdat het samenwerkingsverband PPO Delflanden in deze regio het passend onderwijs verzorgt voor po en vo Delflanden voor het vo. Onderdeel van dat samenwerkingsverband is ook Lansingerland, dat buiten regio Haaglanden ligt. Gemeente Zoetermeer werkt samen met swv Zoetermeer omdat dit samenwerkingsverband zich richt op kinderen uit Zoetermeer.

Elke samenwerkingsregio in de regio Haaglanden vult een passende plek voor ieder kind op een andere manier in. Om de samenwerking in de verschillende regio's te regelen is zowel in de Jeugdwet als de Wet passend onderwijs vastgelegd dat gemeenten en samenwerkingsverbanden een op overeenstemming gericht overleg (OOGO) moeten voeren. In de regio Haaglanden voert daarom elke gemeente met hun betrokken swv een OOGO-overleg.

Om de complexiteit van de samenwerking compleet te maken tellen wij hier bovenop nog eens de meerdere mbo-instellingen en scholen voor speciaal onderwijs in de regio die ieder een regiofunctie kennen. Dat wil zeggen dat jongeren uit verschillende jeugdhulpregio's in de regio Haaglanden naar een mbo-instelling gaan.

Primair en Voortgezet Onderwijs in cijfers

De regio Haaglanden[21] heeft ruim 96.000 leerlingen in het regulier basisonderwijs, ruim 2.500 leerlingen in het speciaal (basis) onderwijs en ruim 61.000 leerlingen in het voortgezet (speciaal) onderwijs. Daarvan gaat de helft naar school in Den Haag (respectievelijk 46.371, 1.368 en 29.424), in volume gevolgd door Zoetermeer en Westland. In de totale regio staan 307 basisscholen, 55 scholen voor speciaal (basis)onderwijs[22] en 91 scholen voor middelbaar onderwijs. In Midden-Delfland, Voorschoten en Wassenaar staan geen scholen voor speciaal onderwijs, maar wel speciaal basisonderwijs. Op basis van de leerlingdata uit het verleden is een prognose gemaakt voor de groei en krimp van leerlingen in onze regio. In figuur 35 is de regionale geprognotiseerde groei afgezet tegen de verwachte Nederlandse groei en krimp. Hieruit wordt duidelijk dat in de regio Haaglanden geen krimp wordt verwacht en een buitenproportionele groei in het speciaal (basis)onderwijs. In totaal hebben 29.874[23] kinderen in de leeftijd van 5 t/m 18 jaar jeugdhulp in de regio Haaglanden (figuur 36). Deze kinderen volgen niet allemaal onderwijs. In dit totaal zitten ook kinderen die wegens omstandigheden geen onderwijs volgen. Als we inzoomen op deze kwetsbare doelgroep en verzuim (waaronder thuiszitten), dan zien we in de regio dat er bij 3,8 per 1.000 leerlingen sprake is van absoluut verzuim[24] ten opzichte van 2,7 per 1.000 leerlingen in Nederland. En bij 30 op de 1.000 leerlingen in de regio Haaglanden is sprake van relatief verzuim[25] ten opzichte van 26 per 1.000 leerlingen in Nederland. Binnen de gemeenten in de regio Haaglanden verschilt dit

21. Teldatum 2020, data: https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/onderwijs
22. Het speciaal basisonderwijs is voor leerlingen met lichte problematiek waarvoor de reguliere basisschool geen ondersteuning kan geven. Het speciaal onderwijs is basisonderwijs voor kinderen met een zwaardere ondersteuningsbehoefte. Dit zijn meestal leerlingen met een beperking, ziekte of stoornis.
23. Initi8. Uit het excel bestand van servicebureau, wat is de bron?
24. Bij absoluut verzuim is de leerling niet ingeschreven op een school
25. Bij relatief verzuim staat een leerling wel ingeschreven op een school maar is afwezig tijdens les- of praktijktijd. Relatief verzuim kan geoorloofd zijn (bijvoorbeeld door ziekte) of ongeoorloofd (spijbelen).

aantal. Lokale cijfers zijn in dit overzicht niet meegenomen. Er is sprake van ongeoorloofd schoolverzuim als een leerling zonder geldige reden niet voldoet aan de leerplicht.

Stand van zaken actielijnen PO en VO

Een optimale samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp draagt bij aan goede ontwikkelingskansen van kinderen en jongeren. Daarvoor zijn gemeenten en onderwijspartners gezamenlijk aan zet. In de regiovisie is de ambitie opgenomen om onderwijs en jeugdhulp effectief samen te laten werken. Voor de effectieve samenwerking zijn meerdere actielijnen ontwikkeld. Deze actielijnen moeten bijdragen aan het vergroten van de ontwikkelingskansen van kinderen en jongeren. Hoe de actielijnen in de regio Haaglanden wordt ingevuld is in onderstaande paragrafen beschreven.

Verbeteren afstemmen passend onderwijs en jeugdhulp

Alle samenwerkingsregio's in Haaglanden hebben de ambitie onderschreven om het passend onderwijs en jeugdhulp beter op elkaar afstemmen. Deze gezamenlijke ambitie is het fundament van de samenwerking tussen passend onderwijs en jeugdhulp die nodig is om de ontwikkelingskansen van kinderen te vergroten. Daarnaast draagt een goede afstemming bij aan het verminderen van schooluitval van kinderen en jongeren.

"Een optimale samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp draagt bij aan goede ontwikkelingskansen van kinderen en jongeren. Daarvoor zijn gemeenten en onderwijspartners gezamenlijk aan zet."

"Gemeenten en onderwijspartners zetten in op integrale projecten, gezamenlijke thuiszittersaanpak en ontwikkelen van dekkend aanbod zodat ieder kind zich optimaal kan ontwikkelen."

Om goede afspraken tussen onderwijs en gemeenten vast te leggen zetten gemeenten diverse instrumenten in. Het eerste instrument voor een goede samenwerking is een lokale educatieve agenda voor gemeenten, schoolbesturen en overige partners. Hierin zijn de verhoudingen en gezamenlijke afspraken vastgelegd om te komen tot onderwijs- en jeugdbeleid. Elke gemeente stelt in samenwerking met partners een eigen agenda op. Ten tweede stellen gemeenten een afwegingskader op als handvat in het onderbouwen en maken van afwegingen voor passende ondersteuning voor kinderen en jongeren. Ten derde voeren gemeenten periodiek gesprekken met samenwerkingspartners (gemeenten, samenwerkingsverbanden, schoolbesturen, etc.) om te evalueren wat goed gaat in de samenwerking en wat beter kan. Deze gesprekken dragen bij aan het ontwikkelen van een dekkend onderwijs – jeugdhulp aanbod, het vastleggen van afspraken over de inzet van professionals, zoals lokale teams, team jeugdgezondheidszorg (jgz) en schoolmaatschappelijk werk (smw). Daarnaast zijn de gesprekken een meerwaarde voor afspraken over gezamenlijke financiering bij integrale onderwijs – jeugdhulp projecten.

Preventieve ondersteuning op scholen met jgz en leerplicht

De jgz en leerplicht zijn in alle gemeenten van de regio Haaglanden onderdeel van de zorgstructuur in de scholen en zetten zich gezamenlijk in op het terugdringen van schoolverzuim. Daarvoor zijn scholen eerst aan zet en voeren gesprekken met ouders en de leerling om het verzuim te bespreken. Stopt dit niet dan kan de school ervoor kiezen om leerplicht en jgz in te zetten.

Leerplicht gaat in gesprek met ouders en de leerlingen over de gevolgen van het verzuim. De jgz draagt bij aan verzuimbegeleiding. Hierbij brengen zij de situatie in kaart en bekijken in overleg met leerling en of ouders wat er nodig is om weer naar school te kunnen. Een gesprek met een behandelend arts of een doorverwijzing naar hulpverlening kan in zo'n geval nodig zijn. Als blijkt dat gebrek aan motivatie een rol speelt bij het verzuim, dan kan de jgz adviseren dat school en of leerplicht een gesprek met de leerling voert. De kracht van de jgz zit in begeleiding bij beginnend verzuim, zo kunnen zij hun preventieve taak echt oppakken.
Zowel jgz als leerplicht delen (met toestemming van ouders en/of leerling) het advies met de school.

Naast dat jgz en leerplicht worden ingezet bij verzuim, houden zij op school vaak ook spreekuren en voeren preventieve gesprekken om schoolverzuim te voorkomen. Jgz Den Haag sluit op scholen aan bij de multidisciplinaire overleggen en voert het spreekuur in principe uit op het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), maar dit kan ook op school.

Voor elke gemeente is de rol van jgz en leerplicht hetzelfde ingericht. Wel hebben de gemeenten de jgz anders georganiseerd. Gemeente Den Haag heeft de jeugdgezondheidszorg in het CJG gepositioneerd. De andere negen gemeenten in de regio Haaglanden (Zoetermeer, Delft, Westland, Wassenaar-Voorschoten, Rijswijk, Pijnacker-Nootdorp, Midden-Delfland en Leidschendam-Voorburg) laten de werkzaamheden uitvoeren door JGZ ZHW.

Dekkend aanbod voor de meest kwetsbare leerlingen

Een dekkend aanbod voor kwetsbare leerlingen is in de regio Haaglanden een uitdaging door onder andere de wachtlijsten op cluster 3 en 4 scholen[26] en ook door wachtlijsten in de jeugdhulp. Met als gevolg dat kwetsbare kinderen en jongeren tussen wal en schip kunnen raken. Om dit te voorkomen wordt zowel door gemeenten als het onderwijs overbruggingszorg ingezet. Gemeenten zetten jeugdhulp in en onderwijs biedt extra ondersteuning in de periode dat er geen passend aanbod is. Gemeenten ervaren hierbij de volgende knelpunten:

- Er is onvoldoende dekkend aanbod op het grensvlak tussen jeugdhulp en cluster 2, 3 en 4 scholen. Kinderen zijn onvoldoende schoolbaar voor het onderwijs (kunnen onvoldoende functioneren in een groep van minimaal 8-12 kinderen), maar zijn goed leerbaar (educatief kunnen kinderen zich ontwikkelen). Met als gevolg dat kinderen zich niet goed kunnen ontwikkelen.
- Er is onvoldoende dekkend aanbod met een integrale samenwerking tussen gemeenten en onderwijs. Integraal aanbod ondersteunt de ontwikkeling van kwetsbare jeugdigen.
- Door onvoldoende dekkend aanbod volgen kinderen geen onderwijs, met als gevolg dat zij thuis (deels) zitten of dreigen thuis te zitten.
- Er is onvoldoende aanbod voor kinderen met hoogbegaafdheid.
- Er is onvoldoende collectief georganiseerd aanbod van jeugdhulp in het (speciaal) onderwijs

Alle gemeenten ervaren deze uitdagingen en zetten onderstaande instrumenten in:

- Met gemeenten, samenwerkingsverbanden, scholen en KDC's wordt gezocht naar mogelijke oplossingen om passend aanbod op het snijvlak cluster 3 en 4 en KDC's te creëren. Als voorbeeld zetten Gemeente Den Haag, Rijswijk en Leidschendam – Voorburg actief in op deze aanpak door een werkgroep in te richten met bovenstaande samenwerkingspartners. Gezamenlijk wordt gezocht naar oplossingen en mogelijke experimenten die bijdragen aan een dekkend aanbod. Maar ook andere gemeenten zetten in op een dekkende aanpak op dit snijvlak. Om van elkaar te leren wordt op regionaal niveau elke aanpak gedeeld.
- In alle samenwerkingsregio's worden onderwijsjeugdhulp arrangementen (OJA's of OZA's) uitgevoerd of ontwikkeld. Per 1 april 2022 is in gemeenten Den Haag, Rijswijk en Leidschendam-Voorburg gestart met de pilot OJA's op elf deelnemende scholen. De arrangementen zijn beschikbaar op een aantal sbo/so-scholen en het Flexcollege of Pleysiercollege (vo). Een OJA is een combinatie van (extra) onderwijsondersteuning en jeugdhulp voor leerlingen die zonder deze hulp niet kunnen deelnemen aan het onderwijs. In de H7 gemeenten (Zoetermeer, Delft, Westland, Wassenaar-Voorschoten, Pijnacker-Nootdorp, Midden-Delfland) worden de onderwijsjeugdhulparrangementen vormgegeven voor het po of vo.
- Gemeenten en samenwerkingsverbanden financieren gezamenlijk integrale projecten waar onderwijs en jeugdhulp elkaar overlappen. Zowel zorgprofessionals als leerkrachten

"Gemeenten bieden extra ondersteuning in de periode dat er geen passend aanbod is."

[26] Cluster 3: Scholen voor zeer moeilijk lerende kinderen (zmlk), kinderen met een ernstige meervoudige beperking, kinderen die langdurig ziek zijn en kinderen met fysieke beperkingen.
Cluster 4: Scholen voor kinderen met psychische stoornissen en gedragsproblemen.

"Netwerken is belangrijk om te komen tot deze effectieve samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp."

zetten zich in deze initiatieven in om verzuim van leerlingen te voorkomen. Gemeenten zetten bijvoorbeeld in op schakelklassen met als doel om kinderen door te laten stromen naar het reguliere onderwijs of door te onderzoeken welke onderwijsvorm het beste bij het kind past.

- Alle gemeenten hebben samen met samenwerkingsverbanden een thuiszittersaanpak opgesteld. De aanpak heeft als doel om verzuim van leerlingen te voorkomen of het (dreigende) verzuim gezamenlijk aan te pakken. Hiervoor zijn diverse afspraken in de aanpak vastgelegd. Zoals het organiseren van een multidisciplinair overleg waarin betrokkenen zoals school, schoolmaatschappelijk werk, jeugdteams, jgz en ouders met elkaar de aanpak van verzuim bespreken. Ingewikkelde casussen kunnen via deze weg worden opgeschaald naar een zogenaamde doorbraakaanpak zodat jeugdigen niet tussen wal en schip vallen.

Versterken van netwerken en inzet specifieke expertise

Het snijvlak onderwijs – jeugdhulp is veelomvattend en kent meerdere actoren die bijdragen aan een effectieve samenwerking en een dekkend aanbod voor jeugdigen. Netwerken is belangrijk om te komen tot deze effectieve samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp. Daarom zetten gemeenten in op bijvoorbeeld netwerkbijeenkomsten. Tijdens deze netwerkbijeenkomsten komen thema's aan bod die de samenwerking tussen gemeenten en onderwijs versterken. Daarnaast hebben samenwerkingsregio's aan het begin van het jaar startgesprekken geïntroduceerd om de samenwerkingsafspraken te verbeteren. Naast fysieke bijeenkomsten wordt ook ingezet op een kennis- en leernetwerk.
Dit is een platform waar professionals die werken op het snijvlak onderwijs – jeugdhulp hun kennis kunnen delen en inspiratie op kunnen doen voor vraagstukken op dit snijvlak.

H10 Actieprogramma

Op dit moment heeft elke samenwerkingsregio zijn eigen aanpak en is er op beleidsniveau afstemming. Om van elkaar te leren worden jeugdhulp visies, projecten en knelpunten met elkaar besproken. Omdat de samenwerking tussen gemeenten en samenwerkingsverbanden in elke samenwerkingsregio nog volop in beweging is, heeft de regio Haaglanden niet eerder ingezet op een gezamenlijk actieprogramma. De bovengenoemde uitdagingen worden in elke samenwerkingsregio ervaren en om deze reden wordt in 2022 ingezet op een gezamenlijk H10 actieprogramma. Een analyse over grensverkeer van leerlingen (waar zitten de kinderen op school per gemeente buiten de eigen gemeentegrenzen) is het startpunt van dit actieprogramma.

Vooruitblik op de samenwerking met PO en VO

Zoals eerder aangegeven ontstaat een dilemma op het gebied van passend aanbod. Uit cijfers is gebleken dat het aantal leerlingen op het speciaal onderwijs is gestegen met 37% en het aantal leerlingen op het speciaal basisonderwijs met 22%.[27] Daarnaast groeit het aantal leerlingen op de wachtlijst voor deze scholen, door onder andere het personeelstekort in het onderwijs.

Aan de andere kant is de verwachting dat het aantal jeugdigen met jeugdhulp zo goed als gelijk zal blijven[28], maar de problematiek van de kinderen groter wordt en dus de intensiteit van specialistische jeugdhulp bij kinderen en jongeren toe zal nemen. Met als gevolg dat de kosten van gemeenten stijgen. Beide trends zullen effect hebben op de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp. Zowel gemeenten als onderwijs hebben elkaar steeds meer nodig en zullen gezamenlijk op moeten trekken om diverse en complexe vraagstukken aan te pakken.

Stand van zaken actielijnen mbo

De samenwerking tussen gemeenten en mbo-instellingen is geregeld in een samenwerkingsregio van negen gemeenten, de zogenoemde RMC[29]-regio Haaglanden. Met gemeente Den Haag als contactgemeente en ROC Mondriaan als contactschool. De

[27] Onderzoek Samenwerkingsverband Primair Passend Onderwijs Haaglanden
[28] Jeugdvoorspelmodel Den Haag
[29] RMC: Regionale Meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten. De regionale aanpak voortijdig schoolverlaten in Nederland is verdeeld in 40 regio's. Binnen zo'n regio maken scholen en gemeenten samen afspraken over maatregelen om schooluitval tegen te gaan en over de begeleiding van jongeren in een kwetsbare positie.

RMC-regio Haaglanden overlapt grotendeels met de regio Haaglanden. Enkel de gemeente Voorschoten ontbreekt in deze regio. Binnen de RMC-regio Haaglanden draait het Programma Voortijdig Schoolverlaten (vsv). Het programma heeft als doel om zoveel mogelijk jongeren in Haaglanden een startkwalificatie te laten halen of een duurzame plek op de arbeidsmarkt te laten vinden. Om dit te bereiken, is kwalitatief goed onderwijs met passende onderwijsondersteuning en/of zorg essentieel.

De studenttevredenheid bij de mbo's in onze regio is echter laag als het gaat om onderwijs en begeleiding. Bovendien ervaart op onze mbo's een derde van de studenten leerproblemen, beperkingen of blijvende ziektes - al dan niet bekend bij de docenten. Gemiddeld is nog geen derde deel van de studenten positief over de hulpmiddelen en ondersteuning die er hiervoor georganiseerd is op hun school . Ook weten we dat een deel van de mbo'ers gebruik maakt van jeugdzorg (tot 23 jaar) (in 2019 8,3 procent van de mbo-ers).

De samenwerking tussen externe hulpverlening en begeleiding enerzijds en de interne ondersteuningsstructuur op mbo's anderzijds is nog niet optimaal georganiseerd. Dit gaat ten koste van jongeren die begeleiding nodig hebben. Het snijvlak is ook complex omdat jongeren vaak overgaan op het grensvlak 18- / 18+. Het mbo heeft te maken met verschillende wetten die ondersteuning aan studenten kan bieden, zoals de wet maatschappelijke ontwikkeling (wmo), zorgverzekeringswet (zvw) en de (verlengde) jeugdhulp (jw). Daarnaast moeten smw'ers of intern begeleiders met veel verschillende gemeenten schakelen om ondersteuning te realiseren, want niet alle jongeren wonen en studeren in dezelfde gemeente. Het gebeurt regelmatig dat jongeren met ondersteuningsbehoefte dit niet (durven) aangeven, hulpverleners en VO-scholen niet altijd de kennis met de mbo-school delen of dat mbo-scholen geen contact opnemen met de aanleverende school om een goede overdracht te kunnen doen. Hierdoor ontvangen studenten niet vroegtijdig passend onderwijs of ondersteuningsaanbod en vroegtijdig uit kunnen vallen.

Daarnaast weten jongeren niet vaak genoeg bij wie ze terecht kunnen, wie er op school tijd en aandacht voor hen heeft, wie er naar hen luistert of wie ze kunnen vertrouwen. Hierdoor wachten zij lang op ondersteuning binnen de school.

Tevens zijn mbo-scholen nog onvoldoende toegerust voor de problematiek en ondersteuningsbehoeften van hun studenten. Scholen zijn niet allemaal bekend met de begeleidingsmogelijkheden die er zijn binnen het onderwijs en daarbuiten.

Tot op heden is onvoldoende ingezet op een effectieve samenwerking tussen de verschillende zorgdomeinen en het mbo. Maar gemeenten en mbo zien wel het belang van deze samenwerking. In de RMC-regio is een bestuurlijke opdracht geformuleerd tussen mbo-scholen, gemeenten (jeugdhulp, wmo, participatie) en zorgverzekeraars. De opdracht ziet toe op de realisatie en financiering van een dekkend en regionaal ondersteu-

> **"Gemiddeld is nog geen 1/3 deel van de studenten positief over de hulpmiddelen en ondersteuning die er hiervoor georganiseerd is op hun school."**
> (JOBMonitor 2020)

ningsaanbod voor mbo-studenten. Met monitoring wordt het resultaat bestuurlijk gevolgd en zo nodig bijgesteld. Vanaf 2021 wordt gezamenlijk ingezet op het maken van regionale, structurele en integrale afspraken over samenwerking tussen de mbo's en het sociaal domein. Door deze afspraken maakt het over vier jaar als mbo'er in Haaglanden niet meer uit waar je woont of hoe oud je bent, je krijgt de ondersteuning en/of begeleiding waar je behoefte aan hebt, zo lang als je die nodig hebt. Deze ondersteuning of begeleiding (informeel waar mogelijk, formeel en intensief waar nodig) is laagdrempelig, kent zoveel mogelijk één gezicht (is persoonlijk) en is desgewenst beschikbaar voor jongeren op de plaats waar zij tot leren komen en het onderwijs georganiseerd wordt. Ook richt de samenwerking zich op begeleiding, advies en een scholingsaanbod voor docenten om hen in staat te stellen met de soms complexe ondersteuningsbehoeften van studenten om te gaan, op zo'n manier dat het geven van kwalitatief goed onderwijs centraal blijft staan.

Conclusie

De samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp is complex. In de regio Haaglanden zijn meerdere samenwerkingsregio's ontstaan om de verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp te maken. Elke regio heeft als doel dat jeugdigen zich veilig en optimaal ontwikkelen in het onderwijs. Om dit doel te bereiken heeft elke regio zijn eigen aanpak ontwikkeld. Daarnaast hebben gemeenten ook een eigen aanpak op jeugdigen uit de eigen gemeente om bijvoorbeeld het aantal thuiszitters terug te dringen. Niet alleen de structuur maakt de samenwerking complex, maar ook de wachtlijsten in zowel het speciaal (basis) onderwijs als in de jeugdhulp. Jeugdigen staan op de wachtlijst omdat het aanbod niet passend is of omdat er onvoldoende plek is op de school waar ze wel passen. In zowel de jeugdhulp als het onderwijs wordt overbruggingszorg geleverd, waardoor de jeugdige niet het passende aanbod krijgt.

Bovendien speelt de samenwerking op het snijvlak tussen twee wetten: de Wet passend onderwijs en de Jeugdwet. Voor een passend aanbod is het soms nodig om te experimenteren op het snijvlak, maar de beperking in wetgeving laat dit in veel gevallen niet toe. Met als gevolg dat jeugdigen tussen wal en schip vallen. Gemeenten en samenwerkingsverbanden zien de noodzaak om gezamenlijk een passend aanbod te creëren. Daarom heeft elke gemeente al stappen gezet om de samenwerking met het onderwijs te verbeteren. Door een educatieve agenda op te stellen waar passend onderwijsaanbod een speerpunt is. Maar ook door

"Jeugdigen staan op de wachtlijst omdat het aanbod niet passend is of omdat er onvoldoende plek is op de school waar ze wel passen."

met het onderwijs in gesprek te gaan over de samenwerking en gemaakte afspraken, zodat jeugdigen optimaal ondersteunt kunnen worden. Daarnaast stelt elke samenwerkingsregio een gezamenlijke aanpak op voor bijvoorbeeld thuiszitters en ontwikkelen gemeenten verschillende onderwijs – jeugdhulp arrangementen.

De regio Haaglanden is er nog niet. De samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp kent genoeg uitdagingen om voor ieder kind een veilige en optimale ontwikkelingsomgeving te creëren. Daarom richt de regio zich vanaf 2022 op het verder uitbreiden en uitvoeren van de onderwijs – jeugdhulparrangementen, krijgen gemeenten meer zicht op de inzet van jeugdhulp in het onderwijs en maakt de regio Haaglanden een analyse van de jeugdigen die niet in de eigen gemeente onderwijs volgen en ondersteuning nodig hebben. Zodat er inzicht komt in het grens-verkeer en welke regionale samenwerking daarvoor nodig is. ■

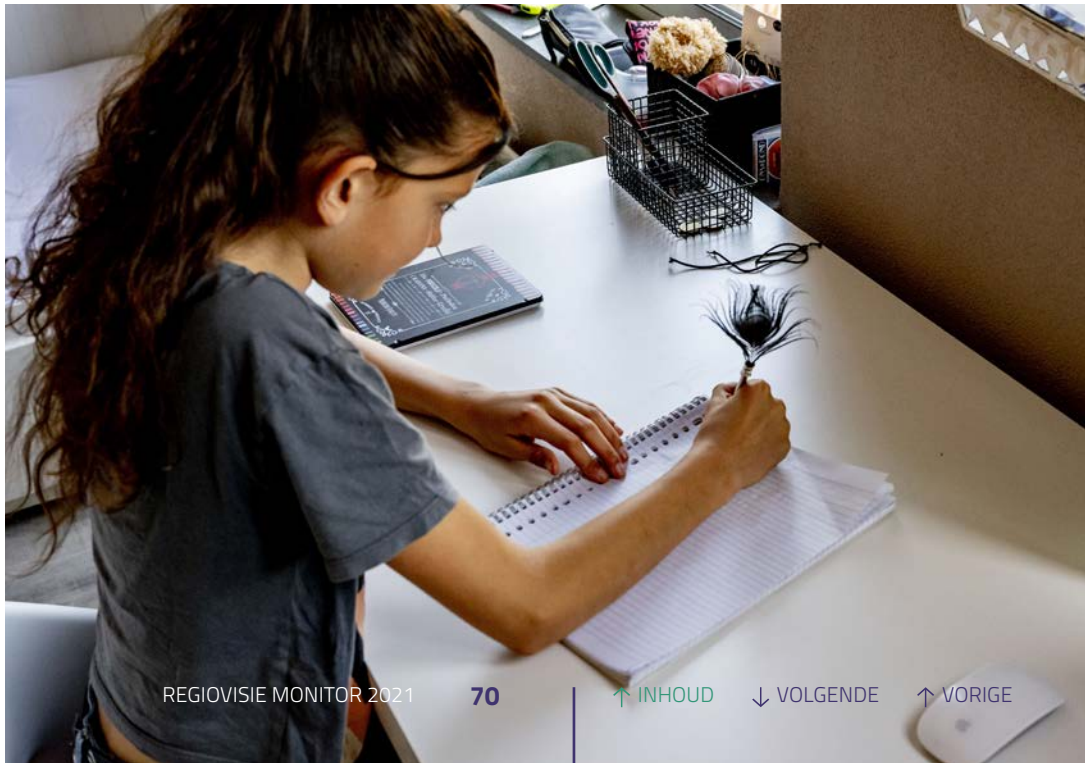
Conclusie

Met deze regiovisie monitor 2021 laat de regio Haaglanden jaarlijks zien in hoeverre de ambities uit de regiovisie zijn gerealiseerd.
Zoals in de inleiding is aangegeven, is deze monitor niet volledig en vooral bedoeld om met betrokken partners in gesprek te gaan.
De monitor zoomt in op een aantal onderwerpen met behulp van cijfers en duidingen. Ook is deze monitor een aanleiding om aandacht te vragen voor andere, aan de ambities gerelateerde onderwerpen en ontwikkelingen.
Er is ruimte voor ontwikkeling voor de volgende versies van deze jaarlijkse monitor. Sommige onderwerpen kwamen bijvoorbeeld kort of nog niet aan bod, zoals de wachttijden bij lokale teams. Ook is het goed om jongeren en ouders meer aan het woord te laten in komende edities.
De meeste onderwerpen uit deze monitor zijn volop in ontwikkeling en hebben vaak tijd nodig voordat ze met meer cijfermatige onderbouwing toegelicht kunnen worden. Zoals het zo thuis mogelijk opgroeien, of de ontwikkelingen in het complexe veld van onderwijs-jeugdhulp.

In diverse hoofdstukken is aangegeven dat meer onderzoek of duiding nodig is. Zoals over de oorzaken voor de stijging van kosten voor jeugdhulp en over wachttijden. En ook over oorzaken van uitval, verlengingen of terugkeer in jeugdhulp is meer analyse en onderzoek nodig. Sommige cijfers waren nog niet beschikbaar tijdens het opstellen van deze monitor, zoals cijfers van Veilig Thuis.

De ontwikkelpunten die in deze monitor zijn genoemd, zullen opgenomen worden in de actualisatie van het Uitvoeringsplan 2023.

Deze monitor was de eerste van een reeks en daarmee een leerproces. Er zullen vast veel ideeën en aanvullingen komen die weer meegenomen kunnen worden voor het vervolg. Alle stakeholders in het domein van jeugd(hulp) in de regio Haaglanden zijn bij deze uitgenodigd om hierop te reageren. ■

Afkortingen in deze monitor

In deze monitor is veel gebruikgemaakt van afkortingen. De meeste zijn gangbaar in de jeugdhulp en het bredere jeugddomein. Om tegemoet te komen aan de begrijpelijkheid zijn hieronder de in deze monitor meest voorkomende afkortingen kort toegelicht. De lijst is niet uitputtend en zal in opvolgende versies van deze monitor worden aangevuld.

BSS – Beter Samenspel. De professionals van het lokale team en de GI werken volgens een gezamenlijke werkwijze eerder intensief samen in die gezinnen waar sprake is van onveiligheid.

CIT – Crisis interventieteam. Het CIT bestaat uit medewerkers die 7×24 uur ingeschakeld kunnen worden bij meldingen van onveiligheid bij kinderen en jongeren.

CJG – Centrum voor Jeugd en Gezin

GI – Gecertificeerde instelling. Organisaties die, conform de Jeugdwet, maatregelen van jeugdbescherming en jeugdreclassering uitvoeren. Deze instellingen moeten in het bezit zijn van een certificaat. Zij voldoen daarmee aan kwaliteitseisen die de overheid hieraan stelt.

OJA /OZA – Onderwijs-jeugdhulp arrangement, Onderwijs-zorg arrangement. Een samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp, speciaal voor kinderen die onderwijs- en zorgondersteuning nodig hebben.

Po – Primair onderwijs

RMC – Regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten. De regionale aanpak voortijdig schoolverlaten in Nederland is verdeeld in 40 regio's. Binnen zo'n regio maken scholen en gemeenten samen afspraken over maatregelen om schooluitval tegen te gaan en over de begeleiding van jongeren in een kwetsbare positie

IBT – Interbestuurlijk toezicht. Interbestuurlijk toezicht is het toezicht betekent dat de ene overheid (bijvoorbeeld de Rijksoverheid) toezicht houdt op de uitvoering van de taken door een andere overheid (bijvoorbeeld een gemeente).

JBT – Jeugdbeschermingstafel. Werkwijze, uitgevoerd door de gemeente, de Raad voor de Kinderbescherming regio Haaglanden, de gecertificeerde instellingen, lokale jeugd/wijkteams en jeugdhulpaanbieders. Doel is om jeugdigen die ernstig in hun ontwikkeling worden bedreigd, toe te leiden naar hulp. Er wordt getoetst of er grond is om een raadsonderzoek te starten.

Jgz – Jeugdgezondheidszorg. Jeugdgezondheidszorg is de publieke gezondheidszorg voor kinderen van 0-19 jaar. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de organisatie, zij wijzen de uitvoering vaak toe aan de GGD'en.

MUHP – Machtiging uithuisplaatsing. Een juridische maatregel, uitgesproken door een kinderrechter. De kinderrechter machtigt als het ware het kind om tijdelijk ergens anders te wonen dan thuis. Dit gebeurt als ouders het niet eens zijn met een uithuisplaatsing.

RvdK – Raad voor de Kinderbescherming. Dienst van Ministerie van Justitie ne Veiligheid. De RvdK voert een aantal wettelijke taken uit die te maken hebben met kinderen, met name kinderen die in de knel dreigen te komen of dat al zijn.

Smw – Schoolmaatschappelijk werk. Kortdurende hulpverlening en schoolondersteuning voor jeugdigen met ontwikkelings- en opvoedproblemen in het onderwijs

Swv – Samenwerkingsverband Passend onderwijs. Cluster 3 en 4 scholen zijn onderdeel van de samenwerkingsverbanden passend onderwijs. Cluster 1 en 2 zijn landelijk georganiseerd.

Vo – Voortgezet onderwijs

(V)SO – (Voortgezet) Speciaal onderwijs. Het (voortgezet) speciaal onderwijs is er voor leerlingen die specialistische ondersteuning nodig hebben, dat het regulier onderwijs niet kan bieden. Het speciaal onderwijs is verdeeld in clusters:
Cluster 1: Scholen voor blinde en slechtziende leerlingen.
Cluster 2: Scholen voor kinderen met auditieve beperkingen, spraak-/taalproblemen of autisme.
Cluster 3: Scholen voor zeer moeilijk lerende kinderen (zmlk), kinderen met een ernstige meervoudige beperking, kinderen die langdurig ziek zijn en kinderen met fysieke beperkingen.
Cluster 4: Scholen voor kinderen met psychische stoornissen en gedragsproblemen.

Wmo – Wet maatschappelijke ondersteuning. Gemeenten ondersteunen mensen (vanaf 18 jaar) met een ziekte of beperking en ouderen die thuis wonen. Het doel is dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen en dat zij goed mee kunnen doen in de maatschappij.

Colofon
Deze regiovisie monitor is opgesteld door de samenwerkende gemeenten in de regio Haaglanden, met inbreng van jeugdhulp-aanbieders, professionals, ouders en jongeren, samenwerkingsverbanden, beleidsmakers en lokale teams.

Vormgeving: Lex de Haas
Foto's: ANPFOTO en Adobe Stock

www.jeugdhulphaaglanden.nl

regionale samenwerking
Jeugdhulp Haaglanden

servicebureau
Jeugdhulp Haaglanden

Den Haag
Gemeente Voorschoten
Gemeente Westland
gemeente Pijnacker-Nootdorp
Leidschendam-Voorburg
Rijswijk
gemeente Zoetermeer
Gemeente Wassenaar
Gemeente Midden-Delfland
Gemeente Delft